

MADENCİLİK

Bülteni

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI YAYINI Mart/2004

1944
2004

ÖZEL
SAYI

Evveliyet 1954 Sonu

Gecmiş ile geleceğin herahenk ve herhal olduğu taze havadisler yazan, zıstakıl, taraftır (herzaman Boğadan taraf) yarım asırlık siyasi gazete

TMMOB KURULDU

ANKARA (Hususi)

Kurucuları tarafından "..... ihtisas kollarına ayrılmış mühendislerle mimarlar ordusunun müşterek ifadesi" ibaresiyle tarif edilen TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) teşkilatı, dün sabah raddelelerinde Dil-Tarih Fakültesi'nin konferans salonunda toplanan birinci umumî heyetinin

küşadı ile beraber resmen tesis edildi. İtimada şayan mahreçlerden istihbar edilen malûmata nazaran, bâlâda mezkûr toplantının hayli harareti münakaşalara sahne olacağı, müzakerelerin uzun vakit alacağı ve ilk idare heyeti intihabadının da epey çekişmeli cereyan edeceği tahmin ediliyor.

TMMOB ve bağı ihtisas odalarının

kuruluşunun, vatan ve millet için hayırlara vesile olmasını can-ı gönülden niyaz ediyoruz...

Kimi akl-ı evvel aykırı müfesssirlere, TMMOB'nin kuruluşunun tepeden inme bir icraatla hayata geçtiğini ve "müteşebbis heyet" in terkiübünün bu tesbit için bariz bir delil teşkil ettiği iddiasında bulunuyorlar.

Yazıyooooooooor!...
Taze Havadisler Yazıyor!

Uludağ' da VOLFRAM Madeni Bulundu

Elveda Volfram,
Merhaba Uludağ

Anadolu Ajansı

MTA Enstitüsü Genel Direktörü H. Nafiz Pamir, Uludağ'ın Zirve Mevkisinde ecnebi mütehasssısların üç yıl çalışıp elleri boş döndükleri bir sahada zengin Şelit yatakları bulunduğunu ilâş etti. 1948/3 Dr. Sadrettin Alpen tarafından bizzat yönetilen 80-100 kişilik "güçlü" bir arama ekibinin, Eylül başında kar yağışının başlaması sebebiyle arama sezonunu kapatmaları bildiriliyor.

Zengin W yataklarının işletmeye alınma teşebbüsü, 70'lerin başına gelindiğinde, maalesef, daha hâlâ ana ihzarat safhasındaydı.

Madencilik sektörünün hem anası hem babası olan, bugün kimileri hayatta bile olmayan 7-8 KİT doğuran, ama, bankacılık sektöründen doğru -tuna mısalt, gitti gebmez uçtu konmaz- batık kredilerle onyıllar boyu sağmal inek gibi sağlan ETİBANK'ın inatla uyguladığı maden işletme politikalarının varlığı uç noktada, piyasa taleplerine uygun evsaf- ta bir şellit konsantrasi üretmeyi beceremeyen Uludağ Konsantratörünün bilcümle makine-donatımı hurda fiyatına satıldı ve zengin W yatakları bütünüyle işletilmeksizin tarihe karıştı.

Merhaba Kekik!..
Merhaba karamuk!..
Merhaba kuzukulağı...
Yeşilliğin mübarek olsun ebeğümeci...
Sen hep böyle fincan fincan mı çiçek açarsın ayva ağacı...
Merhaba nanemolla,
Merhaba maydanoz...
Yahu, bu boya kıtlığında, bu kadar yeşilli nereden buldunuz?

Bedri Rahmi Eyüboğlu

İlk ABD Nükleer Denizaltısı Sefere Çıktı

Associated Press

ABD nükleer güçle müteharrik denizaltısını kızaktan indirdi. Tarihtin garip ve hazine bir cilvesi olarak, denizaltı gelmiş geçmiş en zengin düş gezginlerinden biri olan Jules Verne'in kahramanlarından birinin teknesinin adıyla vafitiz edildi.

Görünen odur ki, asrın başında ki yarışın bir başka türü de sonunda yaşanacak; çok geçmeden, okyanusların yüzeyleri gibi, derinlikleri de azman filolarla (ya da ufak çaplı birer demir yatağıyla) dolup taşacak.

Ağlamakla, inlemekle ömür geçip gidiyor / Devası yok, garip gönlüm günden güne ah eriyor
Feryadına, efganına kimse bir ses vermiyor / Devası yok, garip gönlüm günden güne ah eriyor
(Bestesi ve şiirisi Sadi Hoşses ait Nihavend şarkı)

Usül Gereği

Anma-Kutlama Etkinlikleri Komisyonu

TMMOB ile eş zamanlı olarak kurulan ilk on ihtisas odasının biri olan Odamız 50. Kuruluş Yıldönümüne önem atfediyor ve üst örgütümüz ile birlikte bir dizi anma-kutlama etkinlikleri tertip ediyor. Yukarıda anılan ilk onun kimilerinin yöneticileri, "... 50 rakamının, sonsuza doğru uzayıp giden gerçek-doğal tamsayılar kümesinin diğer elemanlarından, tostoparlak olmasının ötesinde herhangi bir farkı bulunmadığı" gerekçesiyle, bu tür anma-kutlama etkinliklerine hiç rağbet göstermiyor ve karşı çıkıyorlar. Kim bilir, ola ki derya tutuşa; belki de bu arkadaşlar, 'ebediyete doğru akıp giden her on senede' bir veya her asal sayılı yılda bir (her e veya π sayılı yılda bir de olacak değil ya) gerçekleşecek bir kutlamanın daha uygun olacağı görüşünü benimsiyorlar; veyahut da yıldönümlerine değil, ay ya da gün dönümlerine itibar ediyorlardır. Üst örgütümüz ile Odamız ise, **çok sayıda amorf insan kümesinin, hem kolektif, hem de kompleks bir kristal formundan** ibaret olan örgütlerin de -tıpkı birey insanlar gibi- arada sırada dalga geçme, gökyüzünü boyama, vs. gibi mübrem ihtiyaçları bulunduğu görüşüne itibar ediyor. Bu itibarla, kuruluşumuzdan bu yana geçen 18.262½ (ki, bu hiç de yusuvarlak bir sayı değil) günün anısına, orta sayfalarda ilan edilen ve henüz kesin bir takvime bağlanamadan programlanan bir dizi etkinliğin gerçekleşmesi öngörüldüğü.

Yukarıda anma-kutlama dendiye, katiyen sanılmasın ki, sadece şampanyalar patlayıp kadehler kırılacak; esas hedef olarak, nesillerin birbiri ile kaynaşması, örgütlülük düzeyimizin terfi etmesi; madenciliğin ülkemize tanıtılması ve geçip giden 438.372 (keza, bu da yusuvarlak bir sayı değil) saatin hesabının özü özümüzden sorulması gözetilecek.

Şaka bir yana, 50 yıl bir örgütün ömrü açısından ne kadar önemli bir süre ise, bu kadar uzun bir süre içinde işlenen günah-sevap bilançosunun dökümü de o kadar önemli bir etkinliktir ve programın en ağır görevi olsa gerektir. Kuruluşumuzdan bu yana olup bitenlerin hesap icmalini çıkartacak bir metin hazırlaması için ille de 50 yıl geçmesi gerekmezdi; ama, yarım yüzyıl dönümü uygun

bir vesile oluşturmuş ve bu borcun edası da artık farz olmuştur. Anılan metnin başlığında "Tarih" kelimesinin de geçmesi tevazu kantarında tartılacak gibi değildir ve böyle bir başlık altından pek kolay kalkılamayacak bir ağırlık yüklenmemize yol açacaktır.

Öte yandan, başlığı her ne olursa olsun, yukarıda tanımlanan içeriğe sahip olan, Odamızın 50 yıllık tarihine yaraşan ve örgüt kadroları için vazgeçilmez bir başucu kaynağına dönüşmesi gereken anıtsal bir sayfalar manzumesi; en sonunda ve ister istemez, Oda arşivinden beslenecek olup, belgeselimsi (dokümanteroid ya da *quasi-documentaire*) bir nitelik ve karakter kazanacak ve hafızalara da bu niteliği ile naksedilecektir. Anılan niteliğin hedef olarak tayini de, keza aynı hedefe ulaşılması da naçizane bir temenni olmaktan öteye haddizatında olması **gerek**inin ikrarıdır. Bir örgütün yarım yüzyıllık muhasebe dökümüne soyunanların iş bitiminde üreteceği muhtasar bilanço sayfalarının, en azından o örgütün kadrolarının açısından, vazgeçilemez bir başucu kaynağı olması **gerekir**. Ayrıca, böyle bir hedef gözetken kaynağın, 4/4'lük bir belgesel olmasa bile, örgüt arşivinin nasıl karıştırılacağına (hatta, hallaç pamuğu gibi atılacağına) yolunu göstermeye yarayan bir kılavuz işlevi görebilecek bir tür kartoteks niteliğini haiz olması da ayrıca **gerek**mektedir. Böyle bir hedef gözetken kaynağın bizim dışımızdaki araştırmacıların da yolunu aydınlatma, kamuoyunu bilgilendirme (ki bu, zaten örgütün yasal görevleri arasındadır) ve örgütün üyelerine hesap icmalı çıkartma gibi bir amaç gözetmesi **gerek**mese bile; kapsamının bu tür işlevler de görebilmesinde herhangi bir sakınca yoktur; hatta, yarar bile vardır.

Yukarıda çerçevelenen hedefe erişmek için kat edilecek menzil üzerinde taban tepecekler, kaçınılmaz olarak, tarihin tozlu sayfalarına bulaşmak zorunda da kalacaklardır. Kimi aklı-ı evvel taifesi, böyle bir kaçınılmazlığı göz ardı edebilirler ya da hepten yok sayabilirler; bunlar kendilerini kandırabiliyorlarsa, hiç mesele yoktur. Ama, kendini kandırmayı beceremeyip de, anılan kaçınılmazlığa istemeden toslayacak olanlar, tarihin engin derinliklerine bilinçli olarak, herhangi bir vurgun yemeksizin, salimen dalabilmek yerine, *fonda dip kıçüstü* batmaktan başka bir şey beceremeyeceklerdir....

Özel sayılar, Odamızın köklü geleneklerindenidir. Elinizdeki özel sayı da, yukarıda

Zonguldak'ta Bir Okul Var (Kışladan Bozma)

Derviş Ali Alanguri (Konuk Yazar)

İnsan hücrelerinin genetik şifreleri, *Cedrus libani* örneği bin yıl büyümeye değil de, taş patlasa 1½ yüzyıl içinde ölmeye programlandığından; öyle pek sık mostra vermeyen 'Bir Okulun İlk Mezunları' da, insan soyunun en nadide –ama, mutlaka münkariz olmaya mahkûm– endemik alttürlerindendir. Eğer anılan Okul, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk mühendislik okulu olan "Zonguldak Maadin Mekteb-i Alisi" ise, işler biraz da çetrefilleşir. Adı bile –tekili, çoğulu ve isim tamlamaları da dahil olmak üzere, tekmi grameriyle birlikte– Fransızca'dan *mot a mot* tercüme (l'Ecole Supérieure des Mines de) olan bu *avantgarde* okul 1924'te kurulur. Fransa ve Belçika'daki emsâllerinden yegâne farkı parantezin içindeki beş noktanın koordinatlarının Zonguldak ile ikamesinden ve 'Maadin' kelimesinin peşine sonradan bir de 'Sanayi' takıl-

masından (Osmanlı'daki emsâlinde ise 'Sanayi' yerine 'Orman' takılmış) ibaret olan bu *jaro* okul, dört dönem boyu (15+13+17+25) adet mezun verdikten sonra 1931'de kapatılır. Fener mevkiindeki bir tepede kain "kışladan bozma" bir bina- da kurulan bu mütevazı ve bir o kadar da mağrur okul, alabildiğine hazin ve vakur, Zonguldak'a hâlâ tepeden bakar durur... Peki ama, niye saman alevi misâli bir yalazlayıp bir de söner bu "ilim, irfan ve fen meşalesi", bu *ilk* okul neden kapatılır??..

İlle de resmî bir gerekçe peşine düşecekseniz, gözünüzün içine işleyene kadar arşiv tozuna belenebilirsiniz; ama, sıkıyorsa eğer, gidin bir de mezunlarına sorun bakalım bu soruyu; naaaaaah cevap alırsınız, *kontra* sorulardan gayrı:

"Kapatıldı işte, ne demek neden? Devletin bir bildiği olmasa, hiç kendi açtığı okulu kendisi kapatır mıydı?? Ne yani, bir de devletten hesap mı soracağız şimdi???"

Onlar üç kıtaya yayılan bir imparatorluğun çöküş süreci ile senkronize bir çocukluk dönemi yaşamışlardı. Hanelerindeki erkek nüfus efradının en az biri Trablusgarp, Balkanlar, Galiçya, Kafkaslar, Sina, Filistin, vs. gibi ırak diyarların dağlarında, ovalarında, kum ve buz çöllerinde yitti ve geri dönemedi. Bu cehennemi konjonktür onların körpe hafızalarında derin yankılar açtı. Onların büyük

çoğunluğu, şehit eytanı veya malûl gazi evladı olduğundan, orta tahsillerini 'Dartüşşefaka' Lisesinde ikmal ettiler. Devlet onların her türlü işe ve ibatesini temin etti; yedirdi, içirdi, giydirdi, kuşandırdı, yatırdı, okuttu, 'ilim-irfan ve fen' meşalesi ile tenvir edip bir de ellerine mühendis diploması verdi. Dolayısıyla, onlar artık Devletin evladı oldular. Onların giden ve bir daha hiç geri dönemeyen babaları aziz birer varlıktır. Devlet ise, onların zihnî indinde Baba'dan da daha aziz bir varlıktır. Babaya, hele hele Devlet Babaya, zinhar dil uzatılmaz ve ileri-geri lakırdı edilmez. "N'apalım?! Kapatıldıysa, kapatıldı işte..."

Osmanlının çöküşünün iktisadî konjonktürü, cephe gerilerinde diz boyu yokluk, yoksulluk, kıtlık ve sefalet suretine bürünerek tezahür etti. Böylesine bir dağdağada doğup da hayatta kalmayı becerebilmek, belki de onlardan özgesinin üstesinden geleceği bir direniş türü değildi. Kim bilir, onların (yine büyük bir çoğunluğunun) bu kadar uzun yaşayabilmesinin sırrı, belki de sadece üstün yaşama gücüne sahip olanların hayatı idame ettirebildiği ve diğerlerinin doğal ayıklanmaya uğradığı cehennemi bir süreçte temperlenmelerinde gizliydi. **Onlar**, başka tür bir potada meczolmuş, tahammül fersa sıcaklıklarda pişip tavllanmış ve kim bilir kaç çifte su verilmiş, başka evsafa çelik-adamlar; **onlar** tevazu ve gururun diyalektik bir ahenkle hemhal olduğu başka bir tür hamurdan yoğrulmuşlar. **Onlar**, bu mesleği bize kazandıranlar; sadece, mesleğimizi değil, TPAO, TKİ, TTK, TDCİ, EİE, vs. gibilerini yavrulayan ETİBANK'ın iskeletini ayağa dikip, bize (sadece bize de değil, en az on mühendislik disiplinine daha) işyerlerimizi kazandıranlar; **onlar**, bugünün yöneticileri gibi ocaklarımızı söndürmeye değil, ocaklarımızı tutuşturmaya programlananlar. **Onlar** amme mülkünden ziyan olabilecek üç kuruşu çocuklarının nafakalarından bile daha sıkı kollayan bir tryneti mezara kadar sürükleyecek kertede üstün haslet sahipleri. **Onların** birer CANLI BELGE olduğunu Tarih Baba dahi teslim ve takdir edecek. Adına 'madenci' denen tür, insanî değerlerin topu-

nun birden tebellür ettiği bir mecazsa eğer -ki, genelde öyledir- onlar kelimenin tam anlamıyla birer 'madenci insan'dırlar. İşte hepsi bu: *Ecce, Homo montanicus...*

Sayın Okuyucular, Aziz Meslektaşlar, Hanımlar, Beyler; maden mühendisi yetiştiren özel okullar açacak kertede keriz müteşebbisler kolay kolay bulunmaz; Devletin de sağı solu hiç belli olmaz. Eğer onların okul kapanmasaydı, kim bilir, belki de sizin okul hiç açılmazdı(!)... Siz de **bu** mesleğin sahibi olamazdınız. **Onlar** birer *Bronthosaurus sp.* falan değil, birer madenci insan; hem de bize bu mesleği kazandıran insanlar. **Onların** büyük çoğunluğu, insanlarımızın ömür ortalamasını aştı; madenci ortalamalarını ise 'evleviyette' solladılar. Ama ne eylemeli ki, biyolojik kütüklerinde '*Acer sp.*' değil de '*Homo montanicus sub-sp.*' yazdığından, **onlar**, yeni yüzyılda eni konu seyreterek artık tek elin parmaklarından da az sayıda kaldılar. **Onlara** -Allah (C.C.) gecinden vere- bir emr-i hakk vaki olduğunda, kendileriyle birlikte -sadece birer fert değil- bir alttür de toptan yok olacak. 'Yeşil Muhafız' taifesinin iğvasına uyup *Diplodus annularis*, *Scomber scomber*, *Geronticus eremita*, Vs. vs. için gösterdiğiniz şefkatın onda birinin yirmide birini de **onlara** tahsis edemez misiniz? **Onlara** bir iyi niyet mesajı, bir selam, sıcak bir merhaba gönderemez misiniz? Ama öyle cep tlf., tlx., modem, faks., e-posta, vs. gibi koftiden-tenekeden yeni yetme cihazlarla değil; **onların** kapılarını çaldıracak ve hatırladıklarını hissettirecek bir iletişim aracıyla... Belki de onların gözyaşlarıyla ıslanacak bir posta pulunu, üzerinde o okulun sureti bulunan bir kart-postala yapıştırarak Kandilli, Kozlu, Asma, Gelik, vs. gibi bir yerden postalayın **onlara** ve elyazınızla deyin ki: Bize bu mesleği kazandıran Ağabeyler, Babalar, Dedeler, Ey Madenci İnsanlar:

Siz Çok Yaşayınız ve

KUTLU OLSUN

Latince İsimler İçin Kılavuz

Cedrus libani	Sedir	<i>Homo montanicus sub-sp.</i>	Herhangi bir 'madenci insan' alttürü
<i>Bronthosaurus sp.</i>	Çok iri ve otçul bir Dinoxorun herhangi bir türü	<i>Diplodus annularis</i>	İsparoz (denizlerimizde çoktandır görülmeyen bir Karagöz türü)
<i>Homo montanicus</i>	Madenci insan	<i>Scomber scomber</i>	Uskumru
<i>Acer sp.</i>	Herhangi bir Çınar türü	<i>Geronticus eremita</i>	Kelaynak

Kuruluş Öncesine Kök Salan Bir Ulu Çınar:

Ömer Hulusi Barutoğlu (1928/27),

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Resmî Yayın Organı Madencilik Mecmuasının Kurucusu, İlk Başyazarı, İlk Müellifi ve Yayıncısı

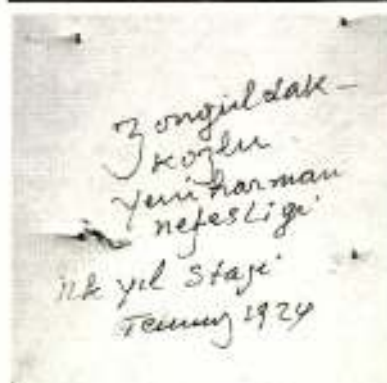
"Her madencinin yaşamı zarzor günlerle geçer. Üretim hedeflerine ulaşma çabası, yalnızca üç-beş günle sınırlı kalmaz; hemen hemen çalışılan her gün didimmeyle, alınteriyle, kanla yaşanır. İşte bu nedenle zarzor günler, yerleşik anlamıyla istisna değil, kaidedir. Zarzor, madencinin kimliği, yaşamı esastır. Zarzoru dolu dolu ve en trajik biçimiyle yaşayanlar, hiç şüphesiz ki, maden işçileridir. Onlar için gerçek, ölümü heran ıskalama becerisi, ölümlle bitmez tükenmez bir köşe kaçırmaya oyundur. Bu oyunda yaşam, yeraltının zifiri karanlığında, kömürün tekdüze siyahına yansıyan baş lambasının sarı sisli, ölgün ışığı gibidir.

Maden mühendisleri ise, belki bu katlıktayla yaşamazlar zarzoru trajedisini, ama onları asıl etkileyen, içten içe yiyip bitiren, aydın sorumluluğudur. İşçi ile işveren, kâr ile ücret arasında, orta yerde duran maden mühendisi, ömrü boyunca sürekli bir 'gelgit' yaşar. Bu gelgitin çekim gücü onun üretim içindeki yeri ile aydın sorumluluğu arasındaki dinmez çelişkidir. Maden mühendisi, bu çelişki yüzünden hemen hemen her zaman tedirgindir. Bu tedirginlik, onun, insanî değerlerini korumasını ve daima insan kalmasını sağlar."

Murat Değirmencioglu

Çocukluğum

Doğum tarihinde eski kimlikle yenisi arasında çok fark var. 1300'lerde eski kimlik. Onu yeni kimliğe geçirirlerken, 1905 ola- cağı yerde 1906 diye yanlış geçirdiler. Tabii kimliklerde de 1906 olarak kaldı. Artık başlan- gıcı 1905 olarak alamayacağız; başlangıç 1906, yani 1322. 1322'ye göre 1906 doğum tari- him. Bu tarihte Sultanahmet ile Kumkapı arasında Dızdariye diye bir mahalle var; İstan- bul'un eski, tipik, küçük bir ma- hallesi; ufak bir meydanı, evleri, hepsi bir aradaydı... Yeşillikler arasındaydı... Bahçe kapıların- dan bahçeden bahçeye, evden eve geçilirdi. Sonra bir de ma- halle camii, ufak bir cami işte; o caminin içinde ölü yıkanacak bir musalla taşı, derli toplu bir yer. Ayrıca, bu mahallenin özelliği, bir de Kur'an Kursu mektebi var. Ben zaten ilk defa o Kur'an Kur- suna yazıldım. Her gün sabahle- yin, cami hizmetçisi --buna Bevvap derlerdi-- ev ev dolanı- r; kursa giden çocuklarının sefer- taslarıyla kitaplarını, öte berisini bir sırtın üzerine dizer, her gün mektebe götürürdü. Akşam da oradan alır, geri bırakırdı. Bu Kur'an Kursu aslında bir senelikti; fakat iki sene gidenler de vardı. Orada ancak alfabe (yani Arapça Elifbe) öğrenilir; ondan sonra da Kur'an okumak ve namaz surelerini ezber-

lemek için uğraşırlardı. Ben gittim ama kısa sürdü; herhalde büyük ağabeyimin etkisiyle olacak. Ba- bam zaten geniş düşünen bir adamdı; sofı, namazı niyazı ye- rinde değildi. Onun etkisiyle ola- cak, mahalle mektebinden aldılar bizi... Sonra üç senelik ilkokula verdiler. O üç sene süren ilkokul Alemdar Zükrü Mektebiydi. Ora- yı bitirdik, sonra beş yıllık büyük Reşit Paşa Numune Mektebine gittik. Bu numune mektebi beş senelikti, esaslı bir mektepti. Daha ilk sınıftan itibaren Fran- sızca, İngilizce öğretimi vardı, Almanca yoktu. Reşit Paşa Mek- tebi bittikten sonra, Rüstiye dedi- ğimiz kısım ve İdadî dediğimiz yüksek kısım, yani lise ancak o zaman başlıyor. Önce Gelenbevi İdadisi'ne, sonra Vefa Sultanisi'ne gittim. Vefa Sultanisi'nde 11. Sınıfa kadar kaldım; 11. Sınıfta ipka oldum.

Aile Efradı Perspektifinden Tarihi Arkaplan

Zaten kötü zamana yetiştik. Harpler üst üste, fakirlik, peri- şanlık... Babam İstanbul'da mun- tazam bir iş sahibi değildi. Ordu birliklerine zahire temin ediyor, yani bir nevi müteahhitlik yapıyordu. Çoğu zaman evden ayrılıyordu. Ordu nereye giderse, onun arka- sından çalışmaya gidiyordu. Ardından 1912 Libya Harbi başladığında --ben o zaman 6 yaşında oluyo-

rum- Sadi ağabeyim o zaman kolağası (önyüz-başı), ordu ile beraber Libya'ya gitti. Nasıl gittiler, ne gibi sefalet içerisinde, o belli değil. Ondan sonra kalan Halim, Ahmet, Senai ağabeylerim ve Nesibe ablam vardı. Ablam daha evlenmemişti o zaman, fakat o da kalanların en büyüğü idi. Halim ağabeyim dahil kalanların en büyüğü Nesibe ablam idi. **O ara bir usul vardı askerlikte: Eve bakacak insan yoksa, birisi kalacak, evi geçindirecek...** O zaman askere gidecek çağda ve yapıda bir tek Halim ağabey vardı evde; o gidince, diğerleri eve bakmak için kaldı, askerlikten muaf tutuldu. Halim ağabeyim gidince dördümüz kaldık: Nesibe ablam, Ahmet, Senai ve ben. Diğer kardeşlerimi hatırlamıyorum, hastalıktan ölen yok, ama kalabalık bir aileydik, bakılamıyorduk. Kalanların içinde hasta olan hiç yoktu, sapa-sağlam bir aileydik. **Annemin söylediğine göre 11 kardeşmişiz, en küçüğü de benmişim, benden sonra çocuğu olmamış.**

Annemin ismi Hafize Hanım, Babamın ismi Mustafa. Anne tarafından dedem İsmail Ağa, baba tarafından dedem de Osman Ağa. İsmail Ağa'yı hatırlıyorum, Yunanistan'a yumurta ihracatı yapardı. Dal Fesli İsmail Ağa olarak tanınırdı. Dal çıplak demek, çıplak fesli yani... **Sultan Aziz zamanında, Padişah fermanıyla sarık festen çıktı.** Ama, çıkaranlar birkaç kişi ile sınırlı, % 5 mesela ya da % 10; ama kalanlar devam ediyor sarık takmaya. O yüzden kalan çoğunluk bunlara dal fesli dedi; yani fesine sarık dolamayan adamlar anlamına... Dal Fesli İsmail Ağa'yı bayığı tanıyorum. Ayşe Hanımı da hatırlıyorum, annemin annesi. Onlar kaç yaşında öldü bilmiyorum; ama çok yaşlıydılar, uzun yaşadılar. Baba tarafından Osman Ağa, o da öyle çok uzun yaşadı. Umumi Harp başlayana kadar ana ve baba tarafından dedelerim sağdılar, harp içinde öldüler.

Halim ağabeyim orduda nakliye kolunda yedek subaydı. Kamyonla Adana muntıkasına ya asker götürüyordu ya da yiyecek. O zamanlar lastik yok, araba tekerlekleri demirdendi. Tekerlekler demirden olduğu için, bir gün frene basıyor ve araba kaymaya başlıyor; o zaman Toroslar'da yollar berbat,

araba uçuruma kayıyor. Arabayı ağabeyim kullanıyor, yanında bir de asker var. Ağabeyim adamı itiyor, adam düşüp kurtuluyor; ağabeyim arabayla beraber uçuruma yuvarlanıp ölüyor... **Sonra, bize şehit oldu diye yazıyla bildirdiler.** Tabii annem ölüsünü görmeden inanmadı. Çok da evlat kaybetmiş, üzüntüsü de var, çok sıkıldı annem. Benden iki yaş büyük ağabeyimi Adana'ya bu işi tahkik etmeye gönderdi. Vasıta yok, oraları da bilmez o yaşta çocuk, bir şey bulamadan döndü geldi. Halim ağabey öyle kayboldu.

Kulübeye

Şişmanlık : 19-III-1931

"Chorane" kantarını kullanırken.

Ömerhanlı

Ahmet ağabeyim de askerliğini yaparken kulağında bir rahatsızlık olmuş, dönmüş eve. O rahatsızlığı gidermek için doktorlar ameliyat demiş. Ameliyat iyi bitmiş, ancak doktorlar ameliyattan sonra heyecanlanma demiş. Ben Zonguldak'tayken, mühendisliğin son sınıfında imtihanlar sırasında, ağabeyim şu veya bu sebeple çok heyecanlanmış ve hastanede ölmüş...

Babam ben mühendis çıktıktan çok sonra öldü, 1933'tü sanırım; Turhal'da etüt yapıyordum o zaman, antimuan madeninde. Tabii

vasıta da kıt o zaman, babamın ölümüne yetişemedim; geldiğim gün "... yetişemez, gelemez" diye kaldırmışlar cenazeyi.

Annem Ahmet ağabeyimden evvel öldü. O üzüntüden hasta olmuştu. Bir şey söylersin güler uzun müddet, sonra gülme biter, ağlamaya başlar, acayip bir hastalık. Bunun dışında **annem yumuşak tabiatlı, uyumlu ve bilhassa eline geçenle yetinen, sessiz bir insandı.** Okuldan döndüğümüzde donmuş ellerimizi göğsüne sokup ısıtır ve sonra üzerine biraz toz şeker ile bir-iki damla zeytinyağı damlatılmış birer dilim ekmeği ellerimize tutuşturur, bizi oyalardı. Kıyması ve yağından çok suyu bol olan patates, başta gelen, şaşmaz yemeğimizdi. Evde iyi aydınlatılmış oda olmadığından, ödevlerimizi akşam karanlığından önce tamamlamak zorundaydık. Uzun kış geceleri, bir odada toplanıp ağabeylerden birinin okuduğu "Çalgıcının Seyahati" romanının bir önceki geceden kalan bölümünü dinlerdik.

Babam bize karışmazdı, işi yolunda, kazancı yerinde olduğunda, geleceği düşünmeden kaygısızca harcardı. Evimizde, babamın Sivas dönüşü getirdiği tek halı, yemek masası, birkaç sandalye dışında eşya yoktu. Yataklar sabah kaldırılır, yüklüğe konur, akşam serilirdi.

Zonguldak Maadin Mekteb-i Alisi Perspektifinden Tarihi Arkaplan

Savaş sonrasının sefalet ortamında boğuşup dururken, gazetelerde bir ilan çıktı: "Mühendis mektebine adam alınıyor...." Nasıl alınıyor? Talebenin iase ve ibate masrafları devlete ait. Zorunlu hizmet ise yok, fevkalade bir şey. Tabii Trablus Harbi, Balkan Harbi, sonra da Harb-i Umumi derken, ailelerin yoksulluğu da katmerleniyor. Zenginler bunun dışında; ama, aşağı ve orta halliler kayboluyor. Asıl sefalet de o zaman başlıyor. Ne yiyecek var, ne giyecek var, ne barınacak var. Zaten şeker Rusya'dan geliyordu o zaman, un ve gazyağı Romanya'dan geliyordu. Şeker Rusya'dan kelle halinde gelir, kırılıp sonra yenirdi. Memlekette bir şey yoktu, doğru dürtüst bir üretim yoktu... **Bir iğne dışarıdan geliyor. Çabuk köpüren sabun İngiltere'den veyahut Belçika'dan geliyor.** Demek istediğim tamamen dışarıya bağımlıyız ve imkânlara göre hareket mecburiyeti var. Çabuk köpüren sabunu bildiğimiz yok, biz kille elimizi yıkardık, yeşil kille... Kil kurutulur, suyla temas edince de elde biraz köpürdü. Onunla idare ederdik, o kadar yoksulduk. O kadar yoksulduk ki: Sirkeci'de askerî sevkıyat vardı, oralarda dolaşır ve orduya gönderilen çuvalardan dökülen fındık fıstığı toplardık; o kadar sefalet yani... Öyle ki, giyecek bir şeyimiz de yoktu. Benim ablam iyi dikiş bilirdi. Mecbur etmişlerdi; evinde makinesi olan, askere çamaşır dikecekti. Ablam çamaşır dikerken bize de palto dikerdi.

Çanakkale'de ölenlerin elbiselerini paltosunu hükümet tekrar İstanbul'a gönderiyordu. Bu İstanbul'a gelenler yırtık pırtık,haneye giderdi, o elbiseler, mikroptan kurtarmak için oraya sokarlardı, **buhara tutarlardı...** Ondan sonra, buhardan çıkını orada kontrol ederler ve **eğer ufak tefek yamayla bir işe yarayacaksa tekrar Çanakkale'ye gönderirlerdi.** Yok işe yaramayacak haldeyse, kapının önüne atarlardı. Sirkeci'de hâlâ duruyor orası; Gülhane Parkı'nın denize bakan kısmıyla Sirkeci İstasyonu arasında. Oraya atarlardı yerlere... **Biz de başka mahallelerin çocuklarıyla gider, çöplük karıştırır gibi oradaki eşyaları karıştırırdık.** Öyle ufak tefek yama ile idare edebilecek gibiyse, evde elden geçirip bizim üstümüze göre yaparlardı; palto diye bizim gördüğümüz bu... **Sefalet diz boyu, öyle büyüdü...**

Gazetelerde çıkan o ilanı, yani "Devlet bir madencilik mektebi kuruyor. (...) İase ve ibate devlete ait. Buna rağmen mektep bitince mecburî hizmet yok..." mealiindeki ilanı **görünce, bir ilanı okudu-**

ğumu hatırlıyorum, bir de ha bire yamalı pabuç giymekten anamızın kovalandığını... Afedersiniz!.. **O ilan, ayağına sağlam bir pabuç, sırtına da kalın bir kaput demektir benim için...** Ne Zonguldak'ın Türkiye'de olduğunu biliyorum; ne de başka bir şey...

Sene 1924, yani Kurtuluş Harbi bitmiş; Kurtuluş-tan sonra kalkınmaya çalışıyoruz. Babam da bizi geçindirmeye çalışıyor. Elde yok, başta yok, evde yok; işte bu yokluk düzeni içerisinde, o ilanı orada görünce "... Bari bir boğaz eksik olsun, ben gideyim şu mektebe" dedim. İmtihana kayıt-kabül yapıyordu. İmtihana girdim; tabii lise (Vefa Sultanisi), 11. sınıfta ipka olduğumuzdan daha bitmemiş durumda, "İmtihani kazandın" dediler ve bir takım da elbise temin ettiler. Ama imtihanı gerçekten kazandık mı, orasını bilemiyorum. Belki de kazanmadık; tıpkı Mevlana'nın dediği gibi: "Kim olursan ol, gel." Yani, adam arıyorlar o zaman; Devlet, bir an evvel okutayım da piyasaya çıkartayım derdinde...

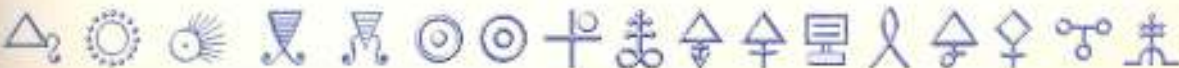
Mektebe girdik, bize Zonguldak'ta kalın dediler. Ama zaten borç alıp vapurla İstanbul'dan oraya gittim. Ama, öyle kamarada filan değil, Zonguldak'a kadar güvertede yatarak gittik. Oraya gelince kalacak bir yer yoktu. Bir otel vardı, Tomayan Otel'i diye, Zonguldak'taki tek otel de oydu. Zonguldak henüz kaza idi... O otelde kaldık ama, ikinci günden itibaren bende para bitti. Zaten parayı ablamın kocasından almıştım. 3 yahut 2 Lira... Kalacak yer yok... Allah rahmet eylesin sonradan kimya hocalığımızı yapan ve Almanya'da kimya üzerine ihtisas yapmış Arif Bey vardı. Ona gittik birkaç kişi, "Biz döneceğiz. Paramız yok, kömür vapuruna binip İstanbul'a döneceğiz." dedik. "Ben size Zonguldak'ın dışında bir yer göstereceğim, orada barınacaksınız. Giyecek de temin edeceğim" dedi. Biz de geriye dönmekten vazgeçtik ve orada kaldık.

Birinci sıruftayken, mektep için bina yoktu... **Eskiden kalma bir kışla vardı;** ahım şahım değildi bina olarak... **Mektep o kışlada açıldı.** Mektep evvela 3 senelik tedrisat için planlanmış. Sonra da 4 senelik bir programa tamamlamak için uğraşıyorlar. O müddet içerisinde, bir yandan da çeşitli ilavelerle alelacele kışlayı mektep haline sokmaya çalışıyorlar. Oraya o şekilde yerleştik.

MADENCİLİK TARİHİNDEN KARAKTERİSTİK KESİTLER

"Karabük demiri Lüksembourg'dan değil, Divrik'ten alacak!.."

Bizzat Atatürk'ün direktifiyle İzmir'de bir İktisat Kongresi toplanmıştı. Yanlış olmasın diye söylemiyorum tarihi. O kongrede, ondan evvelki yıllarda Avrupa'dan grup halinde getirilen Alman Mühendisleri var. Gelen herkes, kendi okuduğu mektepten yüksek mühendis olarak çıkıyor; bize geliyor. Tabii onlar da kendi çevrelerini tutuyor. (...) Bütün

linyit yataklarına yakın bir yerde tesisin kurulması planlanınca, kesin yer tespiti gereği ortaya çıktı. Kırıkkale Fabrikaları Genel Müdürü, işten anlayan tecrübeli kimya mühendislerinin ve benim de içinde bulunduğum bir heyeti yer seçimiyle görevlendirdi. Beni de başkan yaptılar.

DP'nin Kütahyalı kodamanları (tıpkı şeker fabrikasının yer seçiminde olduğu gibi) **şehir yakınındaki kötü bir araziye ele geçirip öne sürdüler.** Elimizdeki programda vaktiyle Mareşal Fevzi Çakmak'ın teklifiyle gündeme gelen ve Afyon'un doğu-güneydoğusuna rastlayan Çay kasabası da var. Heyet, Kırıkkale'den katılan Makine Y. Müh. Ekrem Paşa dışında tamamen tarafsızdı, parti etkisinde yer seçimine girecek tipte kişiler değillerdi. Yani açıkçası, iş benim kararına bağlı görünüyordu. Bizim Bakan Sıtkı Yırcalı idi; açıkça etki yapmamakla beraber, el altından Kütahyalı partilerin yerini ortaya sürüyordu. **Yer seçimi arazi spekülâtörleri için çok kârlı, büyük bir işti.**

Biz önce Fevzi Çakmak'ın teklifi olan Çay kasabasından işe başladık. Bölge fakirdi, fabrika çevreyi kalkındırırdı, ama ben araziye beğenmedim. Büyükçe bir fay hattı zelzele olması halinde fabrikayı her zaman tehlikeye sokar, güvenli bir yer değil diye düşündüm. Durumu Genel Kurmaya da aktardım, bana hak verdiler; Çay kasabasını listeden çıkarttık. **Bugünkü Çay Zلزesi 50 yıl önceki tespitin ne kadar isabetli olduğunu ortaya çıkarttı.**

Kütahya şehri yakınındaki arazi ise, ağır gazların fabrika çevresinden kolay kalkmayacağı ve Kütahya için ileride büyük tehlike yaratacağı düşüncesiyle seçim dışı kaldı. Elde Seyitömer kömür sahasına yakın, şehrin 20 kilometre doğusundaki bir alan kaldı ve orada karar kıldık. Azot sanayii gibi yurdun büyük bir kuruluşu için yer seçmek, insana ömür boyu bir kez nasip olan, şerefli bir olay...

"Bu borların satılmasına sizin Mühendisler Birliği engel oldu..."

Cumhuriyet döneminin sınaî ölçekli ilk maden işletme ünitesi Divriği'de başladı. Ondan evvel yok muydu maden? Vardı... Bandırma'da pandemit vardı. Bandırma'daki pandemit İngiliz konsorsiyumu işletmesiydi. MTA'nın teşekkülünden sonra, biz bunları sıkıştırdık. Maden dairesi vasıtasıyla biz bu İngiliz heyeti sıkıştırdık daha fazla çıkar diye. Adam haklı olarak dedi ki: "Maden yok ki, taş mı çıkaracaksınız? Hava hattını bile çalıştıramıyoruz." İddia ediyor, biz de inanıyoruz. Çünkü başka türlü bir bilgi bizde yok. Sonra zamanla dünya çapında bor yataklarına sahip olduğumuz ortaya çıktı ve mücadele mevzu oldu. **Tahsin Yalabık vardı ETİBANK'ın başında o ara...** Bu arkadaş namuslu bir insandı; İngilizlerin teşvikine rağmen bu büyük yatağı İngilizlere kaptırmadı. ETİBANK'ın elinde kaldı madenler. Bu işin tarihçesi bu... **Sonradan da borun satılmasına sizin Mühendisler Birliği engel oldu.** ETİBANK da

idare olarak elinden geleni yaptı, durdurdu satışı.

"Yaklaşık 30 km havaî hat yapılmış; (...) tenör % 20-25 Mn."

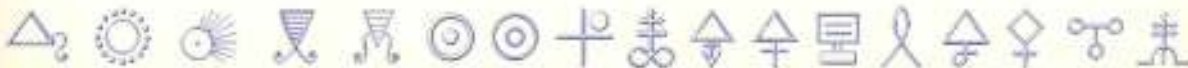
Fethiye'de bir manganez madeni vardı. Buradaki madende etüt yapılmış, yaklaşık 30 km havaî hat yapılmış, ayırma yerleri yapılmış, mühendis, işçi yerleri tamam... Mükemmel bir teşekkül olmuş. Bak-tilar ki iş vahim, o zaman akıllarına gelmiş, "Yahu, bunun hesabı nedir?" **bir de bakmışlar ki, tenör % 20-25 Mn. Satılmaz, alınmaz...** Koca profesör bunu nasıl hesaplamamış?! O zaman aklım başıma geldi ki, **ortalama tenör olmayınca bir maden yatağı doğru dürüst çalışmaz, bu çok mühim.** Bu kararla yetiştik ve ben bu kararla Divriği'nin ortalama tenörünü hesapladım. Ortalama tenörün hesabını 1000 küsur numuneden büyük bir emekle ortaya çıkarmışım ve bu işi bir sistem dahilinde yapmışım. Bir insanın ömrüne yeter...,

"Zonguldak'tan mezun olduğum için (...) kimse dinlemez bizim lâkârdımızı."

Yabancı sermayeli Türk Maadin şirketi Almanların sermayesiyle kurulmuş. Eskişehir'de bir krom yatağı almış. Kendi mütehassısları var, Almanya'dan gelmiş. Bakmışlar ki, burada bir demiryolu, bir de istasyon var. Orada büyük bir krom yatağı var şimdi; şirket o yatağı birinden satın almış. Ardından da "orada maden yok" kararıyla sahayı terk ediyorlar. Ve verdiği karardan da vazgeçiyor koca şirket. Danışmak için bana geldiler. Burada maden var, hem de çok var. Ama, **ben Türk olduğum için veya Almanya'dan, Fransa'dan değil de Zonguldak'tan mezun olduğum için, tamam artık bitti, yandı; kimse dilemez bizim lâkârdımızı...** Ben şirkete dedim ki: "... Bunu ben tazmin ederim. Alın sahayı, dediğimi yapın, ondan sonra bırakın." Dediğimi yaptılar; orada bir kuyu vardı, derinleştirdik, bütün sahaya sondaj yaptık. Neticede yeni bir maden yatağı bulduk. Aynı şirket, bu defa parasından vazgeçtiği yatağı yeniden satın aldı. **Namık Esmer diye bir arkadaş var, öldü o da. O arkadaş vasıta oldu o işe, madeni yeniden satın aldılar.**

"Maden arama işinde Provens Metalojenik mefhumu çok mühim...."

Ben bu işleri bırakalı otuz sene oluyor. Ama meslek mevzuunda edilecek bir çift sözüm var. **Maden arama işinde Provens Metalojenik mefhumu çok mühim....** Memleketin her tarafının Provens Metalojenik fotoğrafını çekmek lâzım. Bütün Türkiye sathının Provens Metalojenik Haritasını sağlıklı olarak çıkartmak lazım ki, insanlar bakır-kurşun-çinko aranacak bir yerde krom, manganez, tuz veya kömür aramasınlar.

Merhaba TMMOB, Merhaba Maden Mühendisleri,

KUTLU OLSUN

Sezai Cankut (1942/89),

1. ve 2. Dönem Oda Muhasibi, 3. Dönem Oda İdare "Hey'eti" Azası,
3. Dönem TMMOB İdare "Hey'eti" Azası,

Odamızın kuruluşunu izleyen yaklaşık 20 yıl boyunca, daha sonra kendi rızalarıyla yollarını bizden ayıran bazı diğer mühendislik (Jeofizik, Jeoloji, Metalürji, Petrol ve Seramik) disiplinleri de bizimle aynı çatı altında tescil edilmekteydi. Sezai Cankut Ağabeyimiz de aslen metalürji mühendisi ve İlk Yönetim Kurulumuzun halen hayatta olan tek üyesi.... Serbest vezinli bir kutlama mesajı stiline aktarılan aşağıdaki satırlar, daha önce müsaait bir zamanında kendisine yöneltilen çeşitli sorulara "nazar-ı dikkatinize arz ederek" ulaştırdığı cevaplardan ibaret.

Kısa kuruluş döneminin kılavuz kaptanlığını üstün bir liyakat ve görev anlayışıyla üstlenen ve daha sonra Odamızı TMMOB çatısı altında başarıyla temsil eden Sayın Cankut, ısrarlarımıza rağmen, madencilik sektörünün geçmişi-gelmiş ve Odamızın kuruluş dönemindeki madencilik politikaları gibi konulara dair herhangi bir görüş bildirmekten "... bunların madencilerin bileceği iş olduğu" gerekçesiyle istinkâf etti. Bir zamanlar ilgililer tarafından titizlikle riayet edilen ve bugün artık çoktan tedavülde kalmış bulunan 'İhtisas alanlarına adem-i müdahale' doğrultusundaki temel TMMOB ilkesine saygıda kusur etmeme hususunda hâlâ itina gösteren Sayın Cankut'un 'Birlik Etiği' ve disiplin zihniyetine hayran kalmamak elde değil.... Özel Sayı için sağladığı katkılara teşekkür ediyor ve kendisine sağlık ve afiyet içinde geçecek bir ömür diliyoruz.

Anma-Kutlama Etkinlikleri Komisyonu

1918 doğumlu, Ankara Erkek Lisesi 1935-36 mezunuyum. MTA Enstitüsü bursu ile önce Aachen'daki "Technische Hochschule" den, daha sonra da Boston'daki "Massachusetts Institute of Technology" Metalürji Bölümü'nden B.Sc. ve M.Sc. diplomalarıyla 1942 yılında mezun oldum. 1950'ye kadar ETİBANK'a bağlı Ergani ve Murgul Bakır İşletmeleri'nde görev yaptım. 1956'dan itibaren, önce İstanbul Kurşun Sanayi AŞ ve sonradan Rabak Elektrolitik Bakır AŞ bünyesinde, 22 seneye yakın bir süre fabrika müdürü ve genel müdür teknik yardımcısı olarak çalıştım. 1956'dan itibaren, öğretim görevlisi olarak önce İTÜ Maden Fakültesi'nde, fakültede metalürji bölümü açıldıktan sonra da, bu bölümdaki öğretim görevliliği işimi sürdürdüm ve İTÜ Metalürji Fakültesi'nden emekli oldum. Bilahare, mesleğimle ilgili bazı yabancı firmaların mümessilliğini yaptım.

Yaklaşık on seneye yakın bir zamandan beri aktif bir görev yapmıyorum. Evliyim; bir kızım ve bir oğlum ve kızımın da bir kız torunum var.

TMMOB ve bağlı ihtisas odalarının kuruluş yıllarında, mühendis dendiği zaman daha çok inşaat mühendisleri tanınmaktay-

dılar. Bu nedenle; maden, metalürji, petrol, jeoloji gibi değişik branşları bir arada tutmamızın en önemli sebebi, birlikte bir güç sağlayabilmektir. Aksi halde güçlü olmak imkânsızdı. Nitekim batı ülkelerindeki örgütlenme model ve uygulamaları da, benzer şekilde olmuştur.

Genç meslektaşlarıma aktarılabilecek bazı tavsiye ve önerileri aşağıdaki şekilde özetleyebilirim:

- Verilen görevi hiçbir zaman küçümsemesinler;
- Görevi en iyi şekilde yapmaya gayret etsinler;
- Fikir ve görüşlerini, medeni ortam içinde az, öz ve nazik bir biçimde ifade etsinler;
- Toplantılarda, vücutça orada olmak yerine, yapıcı ve uyarıcı fikirlerle mevcut olmak lâzımdır. Toplantı bittikten sonra, toplantı ile ilgili konuşma yapmamak lâzımdır. Ne konuşulacak ise, dışarıda değil toplantılarda konuşsunlar.
- Söylenmiş bir fikri, değişik şekilde veya kendi fikri gibi getirmesinler...

Kuruluşumuzla Yaşıt Olan Müteveffa 6309'un Prematüre Doğumu, Sağlıksız Yaşamı ve Tarihin Karanlıklarından Fırlayan Bir Soğuk Savaş Siması: Mr. Ely

Ahmet Pekkan (1943/248).

3., 4., 5. ve 6. Dönem Oda İdare Hey'eti Umumi Kâttibi,
3. Dönem TMMOB İdare Hey'eti Azası,

Ellili yıllarda, Zonguldak Maden Mühendisliği Mektebi ile Zonguldak Maden Okulu mezunu üyelerimiz arasında ayırım yapıyordu ve gerginlik oluyordu. Bu gerginliği ben hoş karşılamıyordum. 1953'te Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Borsalar Birliği'ne benzeyen bir Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) kurulması için kanun tasarısı hazırlandı. Bu birliğin altında da Maden MO, İnşaat MO, Makine MO gibi odalar kurulacaktı. Bu kuruluş toplantılarına katıldım. Kanun çıktı, odaların yönetim kurulları oluşturuldu. Maden MO da kuruldu. İlk başkan, yanılmıyorsam, rahmetli Hamza Batuk idi. **Bu suretle, nerede okumuş olursa olsun, maden mühendisleri arasında ayırım yapılmadan bir birlik kurulmuş oluyordu. Gerginlik azalıyordu. Bu bakımdan seviniyordum.**

Yanılmıyorsam, 1956'da Oda yönetimine beni de seçtiler ve zamanım uygun olduğu için Umumi Katiplik üzerine yüklendi. Neler yapılabilir diye düşünmeye başladım. Önce, üyelerin alfabetik sıra ile adres listesi yapılmalıydı. Kolay olmadı. Halit Bey isminde bir kişi odada memur oldu; listeyi yaptı, dosya sistemini kurdu, muhasebe kayıtlarını düzenledi. Oda yazışmaları bir sisteme girdi. Mühendislerin asgari ücret tarifesini hazırladık, yönetim kabul etti, bastırıp üyelere dağıttık.

Odamızın en önemli çalışması Maden Kanunu üzerinde yoğunlaştı. 1954'ten önce Osmanlı'dan miras Maadin Nizamnamesi ile Cumhuriyet döneminde çıkarılan iki-üç kanun vardı; yani, maden mevzuatı dağınık bir durumdaydı. 1950'de DP işbaşına gelince, maden mevzuatını düzenlemek için Amerikan Yardım Teşkilatı'ndan bir maden kanunu uzmanı istemiş. İstek ABD Maden Dairesi'ne gitmiş. Orası da "... Maden kanunu, ülkenin örf ve adetlerinin etkisine göre gelişir.

Bizim göndereceğimiz uzman Türkiye örf ve adetlerine yabancı olacağı için faydalı olamaz. Türk Hükümeti kendi bilim adamlarından bir gruba bu işi yaptırmalıdır..." şeklinde cevap vermiş. Bunun üzerine, zamanın İktisat Vekili Prof. Muhlis Ethem 1951'de 60 kişilik bir Maden Kanunu Kongresi toplamaya karar vermiş ve kongre başkanı olması için Ord. Prof. Sıddık Sami Onarı davet etmiş. Ben de bu kongreye üye olarak davet edilmişim. Onbeş yirmi gün çalışmadan sonra kongreye sunulan yazılar ile kongre kararları teksir edildi. Maden Dairesi Hukuk Müşaviri merhum Nizamettin Ekemen, bu kararların ışığı altında bir 'Maden Kanunu Metni ve Gerekçesi' yazdı. Bu tasarı TBMM'ye gönderildi ve 6309 sayılı Maden Kanunu, komisyonlardan geçerek 1954'te çıktı ve uygulanmaya konuldu.

Oda olarak bizler bu tasarıyı beğenmedik; 6-7 kişilik bir Maden Kanunu Komisyonu kurduk. 1959'a kadar çalıştık ve çalışmalarımızı 'Madencilik Kanunu Tasarısı' adı altında yayınladık. 1960'taki seçimlerde, çoğunluğu Zonguldak'ta çalışan arkadaşlar yönetime girdiler. Ben Umumi Kâtiplikten ayrıldım, aza olarak çalışmaya devam ettim. Yeni yönetim, yeni bir Maden Kanunu Komisyonu kurdu ve 1962'de yeni bir tasarı yayınladı.

Maden Dairesi de, 1954'ten 1963'e kadar süren ilk uygulama döneminde karşılaşılan güçlükleri kaldırmak için, Maden Kanununda değişiklik yapan bir tasarı hazırladı ve meclisten geçirerek kanunlaştırdı. Kanunun "... yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, altı ay içinde 'Maden Dairesi Teşkilat Kanunu' çıkarılır." biçimindeki sarıh hükmüne rağmen, Teşkilat Kanunu bir türlü çıkarılamadı ve yetersiz teşkilat nedeniyle madencilikte sıkıntılar oldu. Fakat herkes, bu sıkıntıların Maden Kanununun metninden geldiği inancıyla, 'kanun değişmelidir' şeklinde fikir yürüttü.

1964'te, Amerikan Yardım Teşkilatı: '.... Size bir maden kanunu uzmanı getirtelim.' diye hükümete bir teklifte bulundu. Masrafları Amerikan Teşkilatı karşılayacağı için, hükümet teklifi kabul etti. Bir süre sonra, uzman olarak Amerikalı hukukçu Mr. Ely Türkiye'ye geldi. **Mr. Ely, Güney Amerika ülkelerinden bazılarında maden kanunu hazırlamış tecrübeli bir kişiydi.**

Mr. Ely benim çalıştığım teşkilata geldiği için, kendisine 6309 sayılı kanunu anlattım ve İngilizce metnini de verdim. Mr. Ely çalışmaya başladı, bir süre sonra birinci tasarisını hazırladı. Ben bu tasariyi Türkçe'ye çevirdim. Tasarı teksir edildi, dağıldı, kabul görmedi, tenkit edildi. Mr. Ely tenkitleri karşılamak üzere ikinci tasarisını yazmaya başladı.

Oda Başkanı, TKİ Genel Müdürü merhum Behzat Firuz'du; kendisine Oda'nın 10-12 kişilik bir Maden Kanunu Komisyonu kurmasını teklif ettim, kabul etti. Komisyon kuruldu. Komisyona 'üye ve sekreter' olarak girdim. Sonra da, Amerikan Teşkilatının benim çalıştığım bölüm başkanına:

".... Odada bir komisyon kuruldu; benim de üye olmamı istiyorlar. Ben aynı zamanda Mr.

Ely'ye de bilgi veriyorum. Öbür tarafa üye olmamı uygun bulur musunuz?"

dedim. Önce, 'uygun olmaz' şeklinde düşündü; 'isterseniz üye olayım, orada neler düşünüldüğünü size haber veririm' dedim. 'Uygun olur' dedi. Oda Komisyonu çalışmaya başladı. Fakat, işleri sebebiyle üyelerin çoğu meşgul olamadı. Yük benim omuzlarıma bindi. Bir tasarı ve gerekçe hazırladık. ERDEMİR o esnada kuruluş safhasındaydı. Merhum Dr. Vehbi Güneşol onların hukuk müşaviriydi; kendisini Oda Komisyonu ile de ilgilendirdik ve tasariyi onun süzgecinden geçirdik.

Mr. Ely ikinci tasarisını hazırladı; Dr. Necdet Egeran Türkçe'ye çevirdi, teksir edildi, kabul görmedi. Mr. Ely üçüncü ve son tasarisını yazdı. Bu tasariyi, Maden Yardım Komisyonu Türkçe'ye tercüme ettirdi. Mr. Ely, Dr. Egeran ile birlikte zamanın bakanına gitti. Behzat Firuz Bey de onlara katılmış. Mr. Ely tasarisını Bakana vermiş, Bakan memnuniyetini belirtmiş. Tam o sırada Behzat Bey de koltuğunun altındaki Oda Komisyonu Tasarisının gerekçesini çıkarıp Bakana sunmuş ve "Bu da, sizden önceki bakanın emriyle kurulmuş bulunan Oda Komisyonunun hazırladığı tasarıdır." demiş. Bakan memnuniyetini belirtip, ".... bu iki tasariyi bir araya getirir, son şeklini verir ve meclise göndeririz...." demiş. Mr. Ely bu duruma çok bozulmuş; çünkü kendi tasarisı tek başına ilerleyemeyecek hale gelmiş.

Mr. Ely, "Bu tasariyi kim hazırladı?" diye sorunca, Dr. Egeran tasariyi almış sayfalarına bir göz atmış. Tasarıda, ruhsatnamelerin bir grup maden için verilmesi konusundaki teklifim vardı ve madenlerin gruplandırılmasını da ben yapmışım. Necdet Bey, orada benim ismimi görünce, tasariyi benim hazırladığımı söylemiş. Fakat, toplantı bitmiş ve dağılmışlar. Mr. Ely Amerikan Teşkilatına gelmiş ve Başkana aşağıdaki şikayette bulunmuş:

"Ahmet Pekkan sizde çalışıyor; ama, sizin aleyhinize faaliyette bulunuyor, benim tasariyi zedeledi."

Mr. Ely tarafından hazırlanan tasarıda:

".... Türkiye'de maden ruhsatlarını yabancı şirketler de alabilir; fakat yabancı devletler alamaz."

hükmü vardı. Bu suretle, ABD şirketleri Türkiye'de kolaylıkla maden ruhsatı alabilecekler;

fakat komünist ülke olan Rusya alamayacaktı. Halbuki, yabancı şirketlerin Türkiye'de maden ruhsatı alabilmeleri için Türk şirketi kurmaları gerekiyordu. En doğrusu da bu idi. Mr. Ely'nin amacı bozulmuştu ve kızgınlığı da bundan kaynaklanıyordu.

Mr. Ely'nin sözleri üzerine, Amerikan Teşkilatı Başkanı benim çalıştığım dairenin başkanına birtakım şeyler söylemiş olmalı ki, daire başkanı hisımla odama geldi ve "Sen neler yapmışsın?" dedi. Ben de kendisine: Bakan emri ile Odanın da bir komisyon kurduğunu, bu komisyona katılmam konusunu kendisiyle de görüşüp olurunun aldığını, tasarımı Komisyonun hazırladığını, benim yalnızca gruplama madde-

si için öneride bulunduğumu söyledim. Daire başkanı:

"Ama, tasarı büyük boy Amerikan kâğıdına teksir edilmiş; o kâğıtlar da ancak bizde var."

dedi. Hemen cevap verdim: "Odanın hukuk danışmanı Dr. Vehbi Güneşol'dur. Kendisi ERDEMİR'in hukuk servisinin de başıdır. ERDEMİR'i Kopper Firması kuruyor. Onlarda da aynı kâğıtlar var ve Oda tasarısı Vehbi Beyin süzgecinden geçerek teksir edildi." dedim. Daire Başkanı başka bir şey söylemeden gitti ve konu da bir daha açılmadı...

ANILARA KATKI

Senatör Mc Carthy'nin "Amerikan Aleyhtarı Faaliyetlerin Tahkiki Komisyonu" marifetiyle estirdiği beyaz terörün alevlendirdiği Soğuk Savaş, 1962 Ekiminde Küba'da patlayan Füze Kriziyle tırmadığı doruktan sonra -her iki tarafın da karşılıklı (Küba ve Türkiye'deki) ICBM rampalarını sökmesiyle birlikte- nihayet inişe geçmeye başlamış ve malûm 'Detant' Dönemi açılmıştır. Detant, sadece "Dehşet Dengesi"nin karşılıklı ve *ipso facto* ikrarından ve birlikte varoluş (*coexistence*) alternatifinin birlikte yokoluş alternatifine tercihinin karşılıklı tasdikinden ibaret olup, kesinlikle Soğuk Savaş'ın sonu olamamış ve sadece Soğuk Savaş'ın iki fazı arasındaki bir müteke dönemi olarak tarihe geçmiştir. Metinde aktarılan anılardan da anlaşılacağı gibi, Detantın ilkbaharı denebilecek bir tarih evresinde ve maden mevzuatı tadilatının hazırlanması gibi basit bir hukuki-bürokratik işlemin yürüyüşü esnasında bile, Soğuk Savaş el altından devam etmektedir.

Hasbelkader, Kıymetli A. Pekkan Ağabeyimizin on sayfa boyu elyazması anıların dizilmesi, redaksiyonu ve yayımlanmasıyla görevlendirildim; hiç de haddime olmadığı halde, kendisinin anılarını "tahşiyet etme cür'etinde" bulunmamın nedeni şudur ki: **Ben 1971/1972 M. Tayfun Özulu**; metinde adı geçen Mr. Ely, tarihin bu çok ilginç (ama, minicik bir ayrıntıdan ibaret) epizodunda görevli olan komuyla ilgili bakanlar ve merhum Başbakanımız B. Fırtın tarafından imzalanmış olayla ilgili bütün belgeleri -aklının henüz yeterince başında bulunmadığı 20'li yaşlarının orta-

larında- Oda Arşivi'nde bizzat görüp okuduğumu, şu an bütün akli melekelerim sağ-salim yerindeyken, alenen ikrar ve beyan ederim. Zamanında aklım yeterince başında olaydı, elle yazma yoluyla da olsa, anılan belgelerin hepsinden mutlaka birer suret çıkartır ve zafî arşivime ithal ederdim. **Anılan belgeler Oda Arşivi'nde kuzu kuzu yatarlarken**, Sayın Atilla Yalçın'ın sitayişle andığı anı-şanlı 16. Dönem Genel Kurulu'nu ajite eden "genç kadrolar" 12 Martın zindanlarına tükür tükalmaz, aniden karklara karıştılar....

Yukarıdaki anılar noktalanırken anılan KOPPER firmasının taşeronlarından Morrison Firması'nın Türkiye Mümessilliklerinin de, İnşaat Y. Mühendisi Süleyman Demirel tarafından deruhte edildiğini ayrıca ilave etmek gerek....

Profesyonel tarihçiler -gayet haklı olarak- zafî, sübjektif, tarafgir, soyut ve nisyân ile malûl oldukları gerekçeyle anı metinlerine pek itibar etmezler. Yukarıdaki anılar ve özellikle de muvazzaf olmasa bile gönüllü bir CIA Ajansı olduğu kesinlikle su götürmeyen Mr. Ely'nin gerçek kişiliğine -Soğuk Savaşın espionaj hikayelerini andıran- bir nevi fiktif senaryo gibi itibar edecek bütün profesyonellere malûm olsun ki, metinde aktarılanların bütünüyle belgelendiği hususunun hayatta kalan birkaç görgü tanığından biriyim. Peki iyi ama, belgeler hangi cehennemde mi?! Belgeleri arayıp bulmak, bizim gibi amatörlerle değil de, münhasıran profesyonellere mahsus bir hüner olsa ve bu kadar katkı da artık kıfayet etse gerektir....

TEŞEKKÜR

Özel Sayının yayına hazırlanması süresince, Anma-Kutlama Etkinlikleri Komisyonu'nun takvyesi için görev üstlenerek -muhabirlik, müretteplik, muharrirlik ve hamallık da dahil olmak üzere- verilen her tertibi hiç küçümsemeksizin madencilere yakışan bir disiplinle yerine getiren öğrenci-üyelerimizden Sayın M. Gönül Aybek, Melis Gürsel, Aslıhan Küçükbayram, Gökhan Nasuh ve Zeynep Senger'e teşekkür ederiz.

işbirliğine giriştik. Fenni mesuliyet, Maden Kanunu, üyelerimizin özlük hakları gibi konularda önemli hazırlıklar yaptık. Ancak görev süremizi doldurmaya az kala –ben de akademik bursla Amerika’ya gitmek üzere– Oda yönetiminden ayrıldım.

Amerika dönüşünde İTÜ mezunlarının sayısını bu kez bir hayli artmış buldum. Daha önce İTÜ Talebe Birliği ile Cemiyetlerinde çalışmış, demek ve genel kurul adabını bilir birçok arkadaşımız artık Ankara’da mühendis olarak görev yapıyordu. **O yıl (1969) Genel Kurul hayli renkli geçti.** Ben ve diğer arkadaşlar, evvela Divan Başkanı sonra Oda Başkanı olan Sayın Suphi Yavaşca’yı epey terlettik. O zamana kadar Genel Müdür-Divan Başkanı’nın otoriter yönetimine ses çıkartamayan sessiz çoğunluk, bizim diklenmelerimize hem şaşırdı hem de pek keyiflendi. “**Yahu bırakalım Odayı artık bu çocuklar yönetsinler**” diyenlerin sayısı epeyce arttı ama, bu kez Yönetime sadece tekrar Genel Sekreter olarak ben ve Sezer Dikmen girebildik. Suphi Yavaşca Başkan, Orhan Celayir Başkan Vekili oldular. Odamın çalışmalarını ve olanaklarını çok geliştirdik, yeni (ve kendi) binamıza (Selanik Cad. 19/3) taşındık. Ancak yılın en önemli olgusu, kuşkusuz ki, benim (daha çok) ve Sezer’in Bor Gündemine ilişkin görüşmelerde Sayın Başkan ile sürüp giden çekişmelerimizdi. Başkan –kendi deyişiyle– bizi çalışkan, bilgili ve idealist olarak tanımlar, ancak realist olmamakla suçlardı. Buna karşın, Borlarımıza sahip çıkılması konusunda Odamın çok önemli girişimlere geçmesini sağlayabildik. Daha da önemlisi, bu iç çekişmeleri bilmeyen **medya** (daha doğrusu sadece günlük gazeteler, haftalık ve aylık dergiler) ve **kamuoyu önünde Odamız çok popülerite kazandı, çok önemsenen ve görüşlerine değer verilen bir meslek kuruluşu oldu.** Yönetim Kurulumuz da çoğu kez beni ve Sezer’i destekler bir biçime döniştü.

Bir sonraki Genel Kurul öncesinde çeşitli toplantılar yaptık. Bu toplantıların süzgecinden geçen: “**Artık okul-mezuniyet esasına dayalı bölünmeleri, gruplaşmaları onaylamayalım ve böyle kompozisyonlara kesinlikle katılmayalım, biz ulusacı, devlet ağırlıklı işletmeci, çok uluslu tekelere karşı çıkan, özgürlükçü, demokrat, hukuka dayalı laik ve sosyal devlet yanlısı, emekten ve emekçiden yana tavrımızı açıklayalım. Bizim gibi düşünenlerle okulu-mezuniyeti nereden olursa olsun birlikte olalım. Diğerleri istedikleri kompozisyonları yap-sınlar...**” mealindeki ilke ve kararımızı da meslektaşlarımıza açıkladık. Grubumuzda –bana ve Sezer’e ek olarak– Tuğrul Erkin, Vural Sezer ve rahmetli ağabeyimiz Kadri Yersel ve diğer arkadaşlarımız da vardı. Listemiz büyük çoğunlukla seçildi. Yani görüşlerimiz meslektaşlarımızca da onaylandı. Bu arada bir

fikir ayrılığı nedeniyle; Maden, İnşaat, Elektrik ve Makina MO ve Mimar Odaları TMMOB’den ayrılmışlar geçici bir süre için “Odalararası Kurul”u kurmuşlardı. O zamanki branş ve mevcutlara göre, Mühendislerin büyük çoğunluğu bu Odalararası Kurul’a bağlıydı ve gerçekte bu kurul TMMOB görevi yapmaktaydı. Biz bu Kurulun yürütücüsü olan Genel Sekreterliğe talip olacaktık (zaten başkanı yoktu). Sonuçta Tuğrul Erkin, Maden MO Başkanı ve ben de “Odalararası Kurul Genel Sekreteri” oldum ve böylece bütün mühendisleri temsil eden ilk madenci olarak, ikinci bir göreve daha gelmiş oldum (birincisi İTÜ Talebe Birliği Başkanlığı idi).

Odamızın tarihinde kritik bir büküm noktası (ya da bir tür gıcır gıcır kilometre taşı) olan o yıl (1970-71), ideallerimiz doğrultusunda çok büyük savaşlar verildi ve çok önemli mesafeler katedildi. Sonraki yıllarda sürdürülen çalışmaların ve istikametinin başlangıcı, işte o yönetim ve o coşku dolu Genel Kuruldur.

Doğrusu, ben resmî görevim dışındaki zamanımın büyük bir kısmını Odalararası Kurul Genel Sekreterliğine ayırdığım için, Oda etkinliklerine diğer arkadaşlarım kadar katkı koyamadım. Ancak, Odalararası Kurulu oluşturan Beş Odamın personel kanunu tasarısını protesto için yaptığı iki “Teknik Personel Genel Kurulu” ve bunları izleyen Teknik Personel boykotları ülkede çok büyük ses getirdi. Korkunç katıllımlı (yaklaşık 5 bin kişi) bu toplantıların açılış konuşmalarını ve Divan Başkanlıklarını ben yaptım. **Boykot önerisini oya sunarken** (oylar ayakta ve el kaldırarak yapılacaktı), **beşbine yakın mühendis-mimar’ın aynı anda ayağa kalkışını ve oybirliğiyle alınan kararı açıklamamdan sonra patlayan korkunç alkış tufanını hâlâ tüylerim ürpererek hatırlıyorum.** Bu toplantılar ve bu eylemlerin medyada ele alınış tarzı, TRT Radyo ve TV’sinin bizi destekleyen tutumu, o tarihten sonra çok şey değiştirdi. Tüm kamu ve özel kuruluşlarının çalışanlarına ve kaynaklarına bakışları çok daha itinalı oldu. Zamanın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı toplantı sonrasında bana:

“Bir Bakan olarak toplantınızı destekleyemem; çünkü bu kurul düzene karşı bir başkaldırıdır. Ancak, bir mühendis olarak gurur duydum, bu artık bu topluluğun haksızlıklara karşı tavır koya çağının bir göstergesidir. Hiçbir yönetim bundan böyle bu olguyu gözardı edemez.”

demmişti. Bu ne kadar gerçekleşti bilemiyorum ama, etkileri kesindir.

Odamıza ve camiamıza nice mutlu, başarılı elli yıllar dilerim.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

"MADENE CAN VERENLER"

ULUSAL FOTOĞRAF YARIŞMASI

KONU

"Üretim Sürecinde Madencinin Dünyası"

YARIŞMANIN AMACI

Ülkemiz, zengin bir tarih ve kültür mirasına sahip olmanın yanı sıra, zengin yeraltı kaynaklarının da sahibidir. Bu değerlerin yeryüzüne çıkartılıp, ekonomiye kazandırılması yolunda madencinin çok büyük bir emeği vardır. Madencilik faaliyetlerinin genellikle toplumun gözü önünde cereyan etmemesi; sadece madenci yitirilişleri, eylemleri vesilesiyle gündeme gelmesi nedeniyle, yaratılan emek çoğunlukla görülmez ya da göz ardı edilir.

Bu çerçevede, yarışmamızın amacı; madencilikteki üretim sürecinde, madencinin emeğini ve dünyasını, fotoğrafın görme, saptama ve gösterme gücünün işbirliği ile yansıtmak; sergi oluşturmak, serginin açılışını Ankara'da yaparak, bir yıllık bir süreçte diğer illerde Odamız tarafından düzenlenecek olan kongre ve sempozyumlarda sergilenmek üzere, sergiyi üyelerimizle ve toplumla paylaşmak; oda arşivini zenginleştirmek, kalıcı kılmak, gelecek kuşaklara emanet etmek olarak ifade edilebilir.

YARIŞMA ŞARTLARI

- 1- Yarışma amatör-pesyonel tüm fotoğrafçılara açıktır.
- 2- Yarışma siyah/beyaz ve/veya renkli baskı dalındadır.
- 3- Yarışmaya eri çok 4 fotoğraf yollanabilecektir.
- 4- Fotoğrafların boyutu: Kısa kenar 20 cm'den kısa, uzun kenar 45 cm'den uzun olmayacaktır.
- 5- Fotokopi ile çoğaltılmış suretler, elle veya fotoğrafik teknikte ya da *Adobe-Photoshop* ile değiştirilerek yeniden üretilmiş fotoğraflar kabul edilmeyecektir.
- 6- Yarışmaya diğer bir yarışmada ödül almış fotoğraflarla katılamaz.
- 7- Gönderilen fotoğrafların tüm sorumluluğu yarışmacıya aittir.
- 8- Yarışmanın sonuçlanmasından sonra, bu şartname koşullarından birine aykırılığı saptanan bir fotoğraf ödül kazanmışsa, bu ödül iptal edilecektir.
- 9- Ödül kazanan fotoğraflar Maden Mühendisleri Odası'nın olacaktır. Oda söz konusu fotoğrafları; fotoğrafçının isminin de belirtilmesi koşuluyla, her türlü yayın organında, katalog, afiş, takvim broşür basımında kullanabilecektir. Oda sergilenmeye değer görülen eserlerden istediklerini yayınlarında kullanmak amacıyla 25.000.000 TL. karşılığında alabilecektir.
- 10- Fotoğrafların arka yüzünün sağ alt köşesine yapıştırılacak etikete 5 rakamlı bir rumuz ve Sıra No (örneğin, 46991-3 gibi) yazılacaktır. Fotoğrafçı, fotoğrafının satılmasını arzu ederse; belirlediği bedel etiketini fotoğrafının arkasına yapıştıracaktır.
- 11- Katılma formu eksiksiz doldurulacak, bir zarfa konulup kapatıldıktan sonra, zarfın üstüne rumuz numarası yazılacaktır.
- 12- Fotoğraflar ve katılma formu aynı zarfa konulacaktır.

Zarfın üstünde göndericinin adı, adresi, telefon numarası yazılacaktır. Zarf; kırılmayacak, bükülmeyecek, hasarlanmayacak bir paketleme ile elden teslim edilecek ya da posta veya kargo ile gönderilecektir.

13- Koşullar uygun olduğu takdirde; Jüri Gerekçe Raporunun, ödüllü fotoğrafların ve diğer sergi fotoğraflarının yer aldığı bir katalog hazırlanacak ve her katılımcıya gönderilecektir.

14- Yeraltında fotoğraf çekmek isteyen yarışmacılar için, maden işletme yönetimleri gereken kolaylıkları sağlayacaktır.

YARIŞMA TAKVİMİ

Son Katılım Tarihi	: 16/08/2004
Değerlendirme Toplantısı	: 18/08/2004
Sonuç Bildirimi	: 01/09/2004
Sergi ve Ödül Töreni	: 03/09/2004
Geri Gönderme	: 01/11/2005

SEÇİCİ KURUL

Ali Rıza AKALIN / Fotoğrafçı
Gülnoz ÇOLAK / Fotoğrafçı
İsmail MÜRŞİL / Fotoğrafçı
Dr. Ayhan SOL / Jeoloji Mühendisi-Felsefeci
Ayla ONAR / Maden Mühendisi-ODA Temsilcisi

ÖDÜLLER

Birincilik, İkincilik ve Üçüncülük Ödülleri;
Seçici Kurul Özel Ödülü,
Merkez Yönetim Kurulu Ödülü,
50. Yıl Özel Ödülü

FOTOĞRAFLARIN İADESİ

Ödül ve Mansiyon kazanan fotoğrafların dışında kalanlar, yarışmaya gönderildikleri paket ile iade edileceklerdir. Bu durumda postada meydana gelecek bir hasarlanma ve kayıptan ODA sorumlu olmayacaktır.

YARIŞMA SEKRETERYASI

Ad Soyad: Oğuz SÖNMEZER
Tel. No : 312. 425 10 80 / 418 36 57
Fax No : 312. 417 52 90
E-Posta : maden@maden.org.tr
Adres : Selanik Cad. 19/3
Kızılay 06650 ANKARA

PATRONAJ: Yarışmamız Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu tarafından desteklenmektedir.

Destek No: 2004/04

TFSF

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI "MADENCİLİK ve İNSAN" - "SERBEST" RESİM SERGİSİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın 50. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri kapsamında, konuları:

- 1- MADENCİLİK ve İNSAN
- 2- SERBEST

olmak üzere, iki dalda resim sergisi düzenlenecektir.

SERGİYE KATILIM

Sergi madenciliği ve insanı konu alan eserlerini sergilemek isteyen herkese ve ayrıca, konu sınırlaması olmaksızın, tüm maden mühendislerine açıktır. Seçici Kurul'un sergilenmeye değer bulacağı eserlerden oluşan sergi, Ankara'da açılacak ve daha sonra Oda Yönetimi'nin belirleyeceği çeşitli metropollerde ve madencilik merkezlerinde sergilenenecektir.

SEÇİCİ KURUL

- 1- Prof. Dr. Uğurcan Akyüz (Hacettepe Ü., Güzel Sanatlar Fak. Grafik Bölümü)
- 2- Yard. Doç. Erdal Aygenç (Hacettepe Ü., Güzel Sanatlar Fak. Grafik Bölümü)
- 3- Yard. Doç. Mustafa Salim Aktuğ (Hacettepe Ü., Güzel Sanatlar Fak. Resim Bölümü)

RESİM SERGİSİNE KATILMA KOŞULLARI

- 1- Sergiye katılım profesyonel veya amatör herkese açık olup, konu olarak madenciliğimiz ve insan üzerindeki etkileri seçilmiştir. Sergiye katılmayı arzulayan maden mühendisleri için konu sınırlaması yoktur.
- 2- Sergiye en fazla 5 eserle katılabilir.
- 3- Sergiye katılacak eserler için herhangi bir resim tekniği kısıtlaması yoktur.
- 4- Katılımcılar her iki sergiye de katılabilirler.
- 5- Eserler 100x100 cm'den büyük olmayacaktır.
- 6- Katılımcılar eserlerinin fiyatlarını kendileri belirleyecek ve fiyat etiketini tablonun arka sağ-alt köşesine yapıştıraraklardır.
- 7- Eserler katılımcılar tarafından çerçevelenmiş olarak teslim edilecektir.
- 8- Sergi 2004-05 boyunca çeşitli illere taşınacak olup, ilanda belirtilen illerin dışında da yapılması

veya yapılmaması Odanın tasarrufundadır.

9- Katılımcıların uygun görürlerse 1 adet eserlerini, Odanın kullanımına sunabilirler.

10- Katılımcılar, bilgisayarda yazılmış kısa bir özgeçmişi; 1 adet fotoğraflarını; kaç eserle yarışmaya katılacakları hakkındaki bilgileri; eserlerinin adlarını; irtibat adreslerini ve telefon numaralarını Sergi Sekreteryası'na bildireceklerdir.

11- Eserler, hasarlanmayacak şekilde paketlenerek, 31 Temmuz 2004 tarihine kadar Maden Mühendisleri Odası'na teslim edilecektir.

12- Eserler, Seçici Kurul tarafından Ağustos ayı içinde değerlendirilecek ve sergilenmeye değer görülenlerin dışında kalanlar Odamızın bürosunda 31.08.2004 tarihine kadar sahiplerine iade edilecektir.

13- Sergilenen ve satılmayan eserler ise, 28.10.2005 tarihinde sahiplerine iade edilecektir.

14- Sergi, 02-07 Eylül 2004 tarihleri arasında Ankara Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde yapılacak ve diğer illerdeki sergiler 2005 Eylül sonuna kadar gerçekleştirilecektir.

SERGİ SEKRETERYASI

Ad Soyad	: Oğuz SÖNMEZER
Telefon No	: 0 312 425 10 80 / 418 36 57
Fax No	: 0 312 417 52 90
E-Posta	: maden@maden.org.tr
Adres	: Selanik Cad. 19/3 Kızılay 06650 ANKARA

ANMA-KUTLAMA PROGRAM

SÖYLEŞİLER VE PANELLER

Odamızın tarihsel birikimini, mesleğimizi ve sektörümüzü konu alan çeşitli söyleşi ve paneller değişik yer ve zamanlarda gerçekleştirilecektir.

ÖZEL YAYIN ÇALIŞMALARI

Kuruluşumuzdan bugüne kadar gerçekleştirilen çeşitli çalışmaların; faaliyet raporları, genel kurul tutanakları, basın bildirileri, vs. gibi çeşitli belgelerle dökümünü sergilemeyi ve oda arşivinin özetinden çıkartılacak birer sureti üyelere de aktarmayı amaçlayan bir "50. Yıl Andacı"nın hazırlanması ve yayınlanması planlanmaktadır. Bu andaç için olmazsa olmaz bir mütemmim cüz ve üyelerimiz için de vazgeçilmez bir başucu kaynağı oluşturmak üzere, andaç kapsamındaki belgelerden **kalburüstü manşetler seçilecek**; Odamızın, camiamızın, sektörümüzün ve demokrasi mücadelemizin tarihindeki önemli kilometre taşları olarak nitelenebilecek **bu manşetlerin altı, örgütümüze yaraşacak tahlil-yorum içerikleriyle doldurulacak ve** yarım yüzyıllık bir eylem-söylem envanterini -günahları ve sevaplarıyla birlikte- ortaya döken **ikinci bir yayın çalışması daha hayata geçirilecektir. Bu hedefe erişilebilmesi için, nefes alıp vermeyi hâlâ** **becerebilen bütün eski kadroların -görev üstlenmek üzere-** **oda ile temasa geçmeleri gerekmektedir.** Ayrıca, Madencilik Bülteni'ni takviye edecek özel sayı(lar) çıkartılması da programlanmıştır.

"MADENE CAN VERENLER" FOTOĞRAF YARIŞMASI

Profesyonel ve amatör fotoğrafçılar ile bütün üyelerimizin katılımına açık olan, "Üretim Sürecinde Madencinin Dünyası" konulu ve ödüllü bir yarışma düzenlenecek; yarışmaya katılan bütün fotoğrafların çeşitli metropollerde ve madencilik merkezlerinde sergilenmesi sağlanacaktır.

RESİM SERGİSİ

"Madene Can Verenler" adlı, özellikle meslektaşlarımızın madencilikle ilgili resim çalışmalarının yer aldığı her kesime açık "serbest" konulu bir resim sergisi düzenlenecektir.

FİLATELİ SERGİSİ

Sayın Halim Demirkan'ın kişisel koleksiyonu envanterinde bulunan; madenciliği, madencileri ve mineralleri resimleyen çeşitli posta pullarından oluşan bir sergi düzenlenecektir.

ETKİNLİKLERİ TASLAĞI

HALK DANSLARI GÖSTERİSİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Devlet Halk Dansları Topluluğu tarafından, 2004 Ekim veya Kasım ayları içerisinde Ankara Resim Heykel Müzesi'nde, Maden Mühendisleri Odası için özel bir gösteri düzenlenecektir.

KONSERLER

TKİ bünyesinde 15 yıldır faaliyet sürdüren amatör korolar, Ankara'da ve çeşitli madencilik merkezlerinde, kesin tarihi daha sonra belirlenecek olan Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği konserleri verecektir.

BRİÇ TURNUVASI

Çeşitli illerde, birisi üyemiz olmak kaydıyla oluşacak ikili takımların katılacağı brîç turnuvaları düzenlenecek; bu illerde başarı kazanan ikililer, Aralık/2004'te Ankara'da hayata geçecek olan "Madencilik Haftası" kapsamında düzenlenecek final karşılaşmalarına katılacak ve başarı kazanan ikililer ödüllendirilecektir.

TEKNİK GEZİLER

Çeşitli kurum ve kuruluşlarla ilişkiye geçilerek, çeşitli maden işletmelerine üyelerimizin aileleriyle birlikte katılabilecekleri teknik geziler düzenlenecektir.

SİNEMA GÜNLERİ

Ankara'da madenciliği ve madencileri konu alan filmlerin gösterime gireceği "Sinema Günleri" düzenlenecektir.

TİYATRO GÖSTERİLERİ

Ankara'da ve çeşitli madencilik merkezlerinde, madencileri konu alan ve kesin tarihi daha sonra duyurulacak olan tiyatro oyunları sergilenecektir.

MADENCİLİK ŞENLİĞİ

Dünya Madenciler Günü olan 4 Aralık ile Odamızın Kuruluş Günü olan 20 Aralık tarihleri arasındaki iki hafta süresince paneller, söyleşiler, karikatür sergileri ve bazı diğer etkinliklerle hayata geçecek bir Madencilik Şenliği düzenlenecektir.

vermek amacıyla olan iki ana damar, iki ana akımdır. Gelmiş geçmiş tüm siyasal parti, fırka, cephe, hareket, fraksiyon ya da çizgi, kendilerini nasıl nitelesse nitelesinler, mutlaka bu iki akımdan birine ait olmuşlardır.

Batıcı-Laikler gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet dönemlerinde iktidardayken, batılılaşma adına, yalnızca batının askeri, eğitsel ve bazı kültürel kurumlarını aktarmakla yetinmiş; batılı yaşam biçimine öykünmüş, laikliği bir kurtuluş ilkesi olarak kabul etmişlerdir. Oysa, batının çok uzun bir tarihi süreçte ulaşmış olduğu noktaya, yani sivil topluma, bu aktarmalar ve öykünmelerle varılamayacağı açıktı. Bu yolla ancak emperyalizme ve onun ideolojisine teslim olunabilirdi. Nitekim öyle oldu; Türkiye farklı bir düzlemde emperyalizmle entegre olma sürecine girdi.

İdris Küçükömer, 'Düzenin Yabancılaşması' başlıklı eserinde Türkiye tarihindeki ilginç paradoksun altını çizmektedir: "... Batıcı-Laik bürokratlar, batılılaşma ile devleti kurtarmak isterken, üretici güçleri yeterli derecede yaratamadığından, tarihi büyük halk cephesiyle ters düşmektedir. Böylece de, iki cephe arasındaki mücadele kızsınca, laik batıcılar ile dindar doğucular arasında bir mücadeleye gelip dayanmaktadır. (...) Bu oyun, tarihi bakımdan kaçınılmaz olarak bir üst yapı oyunu olarak devam edelmektedir" İdris Küçükömer, aynı eserinde İttihat ve Terakki Fırkası'nın, tarihi 'batıcı bürokratik geleneği' temsil ettiğini belirtir. Toplum bölünmesinin 'sağ' yanında gördüğü bu geleneğin, Cumhuriyetten sonra da sırasıyla CHF, CHP, Milli Birlik Komitesi ve ortanın solundaki CHP ile sürdüğünü vurgular. Bu çözümlemesiyle Küçükömer, Osmanlı'dan Cumhuriyete ve hatta günümüze dek uzanan kesintisiz bir tarihin, bir geleneğin altını çizer.

950'li Yılların Önemi

TMMOB ve bağlı ihtisas odalarının kurulmasına dair 6235 sayılı kanun, 1954 Şubatı'nda yürürlüğe girdi. Aynı yılın Ekimi'nde de TMMOB ve Odalar kuruldu. TMMOB kuruluş tarihinin 50'li yıllara rastlayışı hiç kuşkusuz ki, tarihsel açıdan önemli bir 'mahiyet'i de vurgulamaktadır. Bilindiği üzere, 950'li yıllar Türkiye'de 'demokratik parlamenter sistem'in ilk kez yaşama geçirildiği yıllardır. 50'li yıllara gelinene kadar süren tek partili dönemin Batıcı-Laik bürokratik iktidarı, II. Dünya Savaşı'nın bitimiyle birlikte, yeni dünya koşullarının bir gereği olarak 'demokrasiye geçiş'i gündemine aldı. DP, CHP'nin ayrışmasıyla doğdu ve ilk genel seçimde iktidar oldu.

Tek partili dönemin Batıcı-Laik bürokratik iktidarı, yaklaşık 25 yıl boyunca devletin (doğrudan ve dolaylı tüm varyasyonlarıyla) ekonomiye müdahalesini kendisine temel ekonomi politikası olarak seçti; kapılarını dış dünyaya kapattı; yıllarca bütçesini denkleştirmeye çalıştı. Bu iktidarın Cumhuriyetin kuruluşundan 30'lu yıllara gelene kadar uygulamaya çalıştığı 'serbest ekonomi' politikası, bütün destekleyici çabalara karşın 'sermaye birikiminin oluşmaması' nedeniyle terk edildi. Bunun yerine devletin ekonomiye doğrudan müdahalesi esas alındı. Türkiye'nin ekonomi tarihinde önemli bir yeri olan KİT'ler de bu dönemde kuruldu.

Mühendis ve Mimarların Altın Çağı

Devletçi politikanın uygulandığı 30'lu ve 40'lu yıllar mühendis ve mimarların altın çağıdır. Bu dönemde, teknik elemanların hem iktidar bloğundaki rolleri artmış; hem de toplumsal statüleri değişip dönüşmüş; artık değerden aldıkları pay artmıştır. Mühendis ve mimarların içinde yer aldıkları Batıcı-Laik bürokratik iktidar bloğunun en önemli özelliği, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmamasına karşın, statükoda sanki bir sınıflılaşma gibi hareket etmesi, yaratılan değerın paylaşılmasında söz sahibi olmasıdır. Bu özelliğin, bir 'Osmanlı Klasiği' olduğunu da ayrıca belirtmeliyiz. 68 Kuşağının ünlü öğrenci liderlerinden Harun Karadeniz'in bir döneme damgasını vuran söyleminde de dile getirdiği üzere, teknik elemanlar uzun yıllar 'Kapitalsiz Kapitalistler' olarak kalmış ve bu özelliklerini mutasıl koruya gelmişlerdir. Teknik elemanların bu tipik özelliklerine en iyi örnek 40'larda EKI'nin genel müdürlüğünü yapan maden mühendisi İhsan Soyak'ın Zonguldak'taki 'astığım astık kestiğim kestik hükümranlığı'dır! Zonguldak'ı bağımsız bir devletmiş gibi yöneten bu teknokrat-bürokratin para bile bastırıldığı söylenmektedir. İhsan Soyak'ın İkinci Adam İsmet İnönü'nün 'milli şef'lik döneminin tipik bir yöneticisi olduğu su götürmez.

KİT'lerin başat misyonu, tarih boyunca hep aynı kaldı; sermaye birikiminin gerçekleşmesinde kaynak oldu; özel sermayeye çok ucuz girdi sağladı. KİT'ler Türkiye'de kapitalizmin gelişmesinde anahtar rol oynadı. Bu misyon, bu kuruluşların kapitalizmin gelişmesinde ayak bağı olmaya başladığı 80'li yıllara kadar sürdü. İster 'devletçi' ister 'liberal' olsun, Türkiye'de iş başına gelen bütün hükümetler, KİT'leri eleştirdi ve bu kuruluşların ekonomiye ağır bir yük olduğunu savundular. KİT'leri kıyasıyla eleştiren Turgut Özal dahi bu

kuruluşları iktidarını sürdürmenin manipülasyonu olarak kullandı.

Türkiye'deki mühendis ve mimarlar Cumhuriyetin kuruluşundan 60'lara kadar hep Batıcı-Laik bürokratik iktidar bloğunda yer aldı. Özellikle de, teknik eleman ihtiyacının karşılanması için, Cumhuriyetin ilk yıllarında devlet bursuyla Avrupa'da mühendislik ve mimarlık eğitimi gören ilk kuşak teknik elemanların bu blokta çok önemli görevler üstlendikleri bilinen bir gerçektir. Öte yandan, ülke içinde mühendislik ve mimarlık okullarının açılmasıyla teknik eleman sayısı giderek artmış, bu alanda ki açık da giderek azalmıştır.

950'li Yılların Teknik Eleman Profili

TMMOB'nin kuruluşu aynı zamanda mühendis ve mimarların nüfus envanterinin çıkarılmasına da neden olmuştur. Ekim/1954 itibarıyla Türkiye'deki toplam mühendis ve mimar sayısı 6.822'dir ve bunların mesleklere göre dağılımları da şöyledir: İnşaat (2.371), Makine (902), Mimar (746), Ziraat (733), Elektrik (672), Orman (615), Kimya (312), Maden (313), Gemi (96) ve Harita (62).

Mühendis ve mimar nüfusunun cinsiyete göre dağılımı, dönemin mühim bir gerçeğini, yani kadının toplumdaki konumunu göstermesi bakımından ilginçtir. **Kadın mühendis ve mimar sayısı yalnızca 125'tir.** Bu sayı % 1,8 gibi çok küçük bir orana tekabül etmektedir. Kadın mühendis ve mimarların mesleklere göre dağılımı ise şöyledir: Ziraat (41), Mimar (40), Kimya (23), Elektrik (11) İnşaat (8) ve Orman (2). Ekim/54'teki mühendis ve mimarların eğitim gördükleri yere (memleket içi-memleket dışı) göre dağılımları, dönemin sanayi kesiminin 'mahiyet'ine dair önemli ipuçları da vermektedir. Toplam 6.868 mühendis ve mimardan 5.565'i 'memleket içi'nden 1.303'ü de 'memleket dışı'ndan mezun olmuştur. Memleket dışından mezun olanların oranı % 19'dur. Bu oran, 1954'te her 5 mühendis ve mimardan 1'inin memleket dışında eğitim gördüğü anlamına gelmektedir.

Memleket dışında eğitim görenlerin meslek gruplarına göre dağılımı şöyle: 96 Gemicinin 55'i (% 57), 902 Makinecinin 424'ü (% 47), 680 Elektrikçinin 273'ü (% 40), 314 Madencinin 122'si (% 39), 62 Haritacının 22'si (% 35), 311 Kimyacının 46'sı (% 15), 2.436 İnşaatçının 270'i (% 11), 746 Mimarın 43'ü (% 6), 706 Ziraatçının 38'i (% 5) ve 615 Ormancının orman 10'u (% 2) memleket dışında eğitim görmüştür.

Doktora tamamlayan mühendis ve mimarların toplam üye sayısı içindeki payları ise, irisinden ufağına doğru Kimyacı (% 10,3), Ziraatçı (% 9,1), Madenci (% 5,4), Makineci (% 4,3), Ormancı (% 3,9), Mimar (% 3,8), Elektrikçi (% 2,8), Gemicici (% 2,1) ve İnşaatçı (% 2,0) şeklinde sıralanmaktadır. 1954 itibarıyla, doktoralı Haritacı yoktur ve ortalama olarak 100 mimar ve mühendisin sadece 4'ü doktoralıdır.

Bu istatistik veriler, ülkemizin 950'li yıllarda hâlâ inşaat (yapı ve altyapı) halinde olduğunu; yapı, yol ve baraj gibi alanların özellikle inşaat mühendisi ve mimar istihdamında önem kazandığını göstermektedir. Her iki meslekte de gözlenen memleket dışından diploma alanların oransal azlığı ise, bu mesleklerde, Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine hatırı sayılır bir mirasın kaldığını göstermektedir. **Gemi, makine, elektrik, maden ve harita gibi diğer mesleklerde gözlenen memleket dışından diploma alanların oransal çokluğu ise, hem madencilik ve imalat sanayisinin gelişmemişliğine, hem de bu iki ihtisas kolunda Osmanlı'dan Cumhuriyete elle tutulabilir bir mirasın bırakılmadığına işaret etmektedir.**

Devletlû Teknik Elemanlar

Ekim/954'te Türkiye'de icra-yı sanat eden toplam 6.822 mühendis ve mimardan 5.365'i memur (devlet, belediye, vs. çalışanı) ve geri kalan 1.457'si ise serbest (özel kuruluş, kişisel firma, vs. çalışanı) olarak çalışmaktaydı. Kamuda istihdam edilen mühendis ve mimarların toplama oranı % 78,6'dır. Bu veri bize 50'li yıllarda her 100 mühendis ve mimardan 79'unun kamuda çalıştığını, memur olduğunu gösterir.

Yukarıdaki sayısal veriler, TMMOB'nin kuruluşundaki 'mahiyet'e dair önemli bir gerçekliği sunmaktadır bize: Ekim/954 itibarıyla Batıcı-Laik iktidar bloğundan alınacak bir kesit, mühendis ve mimarların bu blokta gerek nicel, gerekse de nitel anlamda hâlâ önemli bir unsur olduklarını gösterir. Ne var ki, Osmanlı'dan beri süregelen ve Cumhuriyet döneminde de değişmeyen bu durum, özellikle 60'lı yıllarla birlikte değişmeye başlayacaktır. Üretim araçından yoksun olduğu halde, iktidar erkini hep elinde tutan Batıcı-Laik bürokratik iktidar bloğu, özellikle 60'larda, sosyo-ekonomik koşulların giderek değişmeye yüz tutmasıyla ve sınıfların tebelluratıyla birlikte çatırdamış ve iktidar bloğu yeniden biçimlenmiştir. Mühendis ve mimarların iktidardaki ağırlıkları, içine girilen yeni dönemde etkisini giderek yitirmiştir.

Ekim/954'teki teknik eleman kesitine göre, çeşitli meslek disiplinleri arasından kamu kesiminde istihdam edilenlerin toplam içindeki payları -ağırlık sırasına göre- şöyledir: 615 Ormancının 594'ü (% 97), 733 Ziraatçının 706'sı (% 96), 96 Gemicinin 90'ı (% 94), 902 Makinecinin 773'ü (% 86), 62 Haritacının 53'ü (% 85), 312 Kimyacının 265'i (% 85), 313 Madencinin 266'sı (% 85), 672 Elektrikçinin 546'sı (% 81), 2.371 İnşaatçının 1.663'ü (% 70) ve 746 Mimarın da 409'u (% 55).... Bu veriler Türkiye sanayisinin 50'lerdeki bileşimini net bir biçimde sergilemektedir. Ülkenin sanayisinde kamunun ağırlığı pek belirgindir. Bu hükmün mefhum-u muhalifi olarak da, madencilik-enerji-imalat üçgeni dahilinde, özel sektör 1954 itibarıyla hemen hemen yok gibidir....

Zamanı Gelen Örgüt Kurulur (!)

TMMOB ile mimarlık ve mühendislik odalarının kurulmasına dair Şubat/954'te yürürlüğe giren 6235 sayılı kanun, hiç kuşkusuz 'sivil toplum'u amaçlayan bir kanun değildi. Türkiye'de Cumhuriyet tarihi boyunca düzenin demokratikleşmesi ve toplumun sivilleşmesi iddiasını taşıyan tüm girişimler hep yukarıdan aşağıya uygulanmış resmi girişimlerdir. Bunun en tipik örneği tek partili yapıdan çok partili düzene geçiştir. Bu geçişin mimarı İkinci Adam İsmet İnönü'dür. Nitekim İnönü, bu olayı, yani 1950 seçimleriyle DP'nin iktidar oluşunu ve CHP'nin muhalefete düşüşünü yorumlarken şöyle demiştir: **"Benim en büyük yenilğim, en büyük zaferimdir."**

Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine miras kalan 'devletlü' geleneği, o denli içselleşmiştir ki, antidemokratik resmi tavır bu geleneğin vazgeçilmez özelliği olmuştur. Girişin hemen sağ üstünde dizili epigraftaki çarpıcı alıntı, ülkeyi 'yukarıdan aşağıya' buyruklarla yönetme geleneğinin hiçbir dönem gerilemediğini, bu jakobenci tutumun muttasıl sürdürüldüğünü göstermektedir. Batıcı Laiklerin bu tutumu, salt yönetme anlayışlarında değil, her türlü siyasal, ekonomik ve toplumsal reform ve icraatta da kendini belli etmektedir. Batıcı-Laiklerin tipik karakterleri jakobenciliktir. Bu tutum, bazı malûm dönemlerde 'zor'a başvurmaktan da hiç kaçınmamış; 'devletin kurtarılması' misyonunu hiçbir güce, kesime bırakmamıştır.

Batıcı-Laik bürokratik geleneğin TMMOB'nin kuruluşundaki rolü her açıdan belirgindir. Teknik elemanların meslek esasına göre örgütlenmesini düzenleyen yasa, aşağıdan gelen bir demok-

ratik hareketin ürünü olarak değil, tamamen yukarıdan aşağıya gelen bir buyrukla çıkarılmıştır. Devletin asıl sahipleri, 950'li yılların dünya ve ülke gerçeklerini değerlendirerek TMMOB ve bağlı odaların kurulması zamanının geldiğine karar vermiş, bunun da gereğini yerine getirmişlerdir. Tıpkı tek partili dönemden çok partili parlamenter rejime geçiş kararı gibi: Emirle, tepeden inme, gerekirse zorla!...

Devletin "Müteşebbis Hey'et"i

TMMOB'nin kuruluşu için hassaten tertip edilmiş olan "Müteşebbis Hey'et" ve bu "Hey'et" in birleşimi, teorik tespitlerimizi doğrulamaktadır. Bu "Hey'et", TMMOB ve Odaların 'devlet' eliyle kurulduğunu açıkça sergilemektedir. "Hey'et"te 'Nafia Vekaleti'nin ağırlığı tartışmasızdır. Nafia Vekaleti'nin üst düzey bürokrat ve teknokratları heyette tam kadro yer almışlardır: Ali Talip Güran, Tevfik Fikret Suer, Akif Bazoğlu, Orhan Alsaç ve Hidayet Turanlı.

TMMOB'nin kurulmasına ön ayak olmakla, devlet, memleketin münevver kesiminde önemli bir yeri olan teknik elemanları 'denetlemek' ve 'zapturapt' altına almak olanağına kavuşmuştur. TMMOB tarihi, Birliğin ve bağlı odalarının, ömürlerinin ilk 25 yılında iktidarların payandaları olduğunu, bu örgütlerin aynı zamanda KİT'lere üst düzey yöneticileri sağladıklarını göstermektedir. Özellikle oda başkanlığı yapan mühendislerin, KİT genel müdürlüklerine ya da bakanlıkların üst düzey mevkilerine atandıkları bilinen bir gerçektir.

Bu arada oldukça önemli bir gerçeğin altını da ayrıca çizmek gerekiyor: **Cumhuriyet ilk kırk yılında 60'lara kadar kitlesel olarak batıcı-laik bürokratik iktidarın bir parçası olagelen teknik elemanlar, hiç kuşkusuz homojen bir yapı göstermezler. Mühendis ve mimarların 50'lerdeki profili yaşam piramidinden farklı değildir. Bu nedenle de TMMOB ve bağlı odaları, devlet tarafından kurulmuş olmasına karşın, kısa bir süre içinde mühendis ve mimarların ekonomik, sosyal ve mesleki sorunlarının çözüm arandığı örgütlere dönüştüler. Öyle ki, çok geçmeden mühendisler gerek toplumsal konumlarını, gerekse ekonomik olanaklarını yitirerek yoksullaşma sürecine gireceklerdir. Bu durum, TMMOB ve odalarının tarihi misyonunda da önemli bir kırılmayı gündeme getirecek; üyelerindeki siyasallaşmaya paralel olarak, bu örgütler de toplumsal muhalefetin önemli odaklarından biri olacaktır.**

ve İngilizlerinin Mısır'a ilgi duymaya başlaması(!), sonra Nil Deltası alargasındaki sığılıkların dibinde kırmızı granitten kesilen bir obelisk (Rosetta Taşı) üzerine kazınmış *bilingual* (Mısır ve Yunan dilleri ile yazılı) bir metin bulunması, daha sonra Üstat Champollion'un bu ipucundan kalkarak Hiyeroglifi söktüğü 1822 yılına gelinmesi ve daha sonra da tek-mil Kadim Mısır arşivlerinin deşifre edilmesi gerek-miştir. Hristiyan Avrupa, asker maaşı ödemek için elzem olan kıymetli metal imal ve işleme teknolo-jisini geliştirebilmesi için, Vatikan'ın kargısı düşe-ne kadar, Anadolu üzerinden -Osmanlı'nın reaya kulları (çoğunlukla da Ermeniler) aracılığıyla ve e-pey türbülanslı bir *by-pass* isalesiyle- reeksport edi-len, Kadim Şark menşeli, gümrüklü-rüsumlu ve e-pey pahalı bir *know-how* transferine muhtaç kaldı. Oysa ki Müslümanlar, selefleri olan Hristiyanlığı batıl ilan etmelerine rağmen, Hz. İsa'dan yüzyıllar önce altın meskukat basabilen bir fenni birikimi -paganizmle mühürlü olmasına rağmen- reddet-memişlerdi.

Intermezzo Niyetine, Bir Şark Masalı: Okçu Şores

Doğu Uygarlığı'nın dipsiz deryası olan sözel edebiyat geleneğinde, **münhasıran İrani kültür-lerce benimsenen**, en az *Simurg* Efsanesi kadar yaygın olarak dillendirilen, ama bizim Batılı(!) ülke-mizde hiç de popüler olmayan **bir masal var**. Fırat'tan İndüs'e, Hazar Denizi'nden de Hint Okya-nusu'na kadar uzanan bir coğrafyada, bu masalın anlatıldığı mekân ve diller değişir; ama, masalın anlatıldığı dil ister Beluc, ister Fars, ister Kürt, ister Lor, ister Paştu, ister Tacik, ister vs. dili olsun; *İrani* bir dil olsun da her ne olursa olsun, masalın aşağıda-ki özü hiç değişmez:

Kadim zamanda, iki aşiret arasında arazi ihtilafı çıkar... Arazi ihtilafı, sınır ihlali; o da, arbede; o da, orta yerde bir sürü ölüm demektir. Ayrıca -ölüm Allah'ın emri de- doğulu avrat kısmının yeri göğü tutan ağıtlarının koparacağı vaveylaya, pek kat-lanılır gibi bir bela olmadığından; ihtilafın dostane münasebetlerle halli yoluna gidilir. İki aşiret yerine, her iki aşireti temsilen iki ayrı yiğit kapışacak; ama, husumeti rekabete doğru yumuşatmak için kan dökmeden yarışacaklardır. İki yiğit arasında ok atma müsabakası tertiplenir ve iki okçunun menzili arasında oluşacak farkın, sınırların adilane bir ölçüyle yeniden tanzimi için röper alınması hususunda kavil kurulur. İlk oku kimin atacağını belirleyen kura çekilir; okçular atış mahallinde bek-

ler ve iki aşiretin ahalisi takribi menzile tribünleri kurar. Birinci okçunun fırlattığı ok ahalinin ayakları dibine düşer; ikincinin -diyeğim ki adı **Şores** olsun- fırlattığı ok ise, ahalinin üzerinden vızdayıp geçer gider. Çoluk-çocuk, dağ-bayır **Şores**in okunu arar-larsa da, elleri bomboş tomistan ederler. Atış mahallinde **Şores**in yayı durmaktadır, ama kendisi yoktur. Birinci okçu, **Şores**in geldiği yayın mayna olmasıyla birlikte bir hışırtı duyduğunu ve **Şores**in bizzat kendisinin de aynen start alıp kurlara karıştığını beyan eder. Görünen oydu ki, **Şores** fırlattığı oka cism-i canını, ruhunu ve tek-mil varlığını da katırmış, **okuyla yek vücut olmuş ve özü de okuyla birlikte uçup gitmişti...**

O Karanlıkta Bir Kıvılcım: Simyacı

Simyacıların özellikle 'Çağdaş' Avrupa nez-dindeki prestiji, hâlâ eskisinden pek farklı görün-memekte; bugünün resmi tarihindeki suretleri de, tıpkı Vatikan'ın huzuruna çıktığı günlerdeki gibi süklüm püklüm durmaktadır. Avrupa'nın -Katolik olsun veya olmasın- herhangi bir ülkesinde kaleme alınmış hangi resmî kaynak açılsın açıl-sın; simya ve simyacılar için hâââââ söylenenler kapsamında: "Bugünkü kimya biliminin türediği absürd bir orta-çağ büyü'sü", bir nevi "muta-tababet" ya da "*psö-dosiyans*" (veya *dandik fen*), yani resmen "ahlâksız-lık, sahtekârlık, şarlatanlık, bunaklık, meczupluk, sapkınlık, üfürükçülük, vs." gibi kara nitelemeler-den başka bir şey bulunamaz....

Bugünkü kimya biliminin simyadan tevaris ettiği doğrudur; zira, simyacılar yukarıda anılan tür-bülanslı teknoloji transferinin tam yetkili Avrupa mümessilleridir. Ayrıca, bugünün "*ekstraktif meta-lürji, pirometalürji, hidrometalürji, vs.*" gibi kırk tür alt ihtisas dalının alayı birden -o vakitler şöyle dur-sun, daha şunun şurasında bir asır öncesinde bile- "*sınai kimya*" kapsamında tetkik, tedris ve tahsil edilmekteydi. Velhasıl, simyacılar Doğudan ilm-i kimya kaçınıyor ve bu illegal işi bilginin -dijital ortama değil de- katır veya deve sırtına vurularak takas edildiği bir çağda beceriyorlardı.

Simyacılar zamanlarının en aydın kişileri-ydi; çünkü, kendilerine *dışarıya açılan bir pencere* bulmuş ve onu hiç örtmemişlerdi. O pencere de, gün ışığının her daim kaynağı olan, ama, aydınlanma şiddetini kontrol altında tutan otorite nazarında ise, her daim *tabu* olan bir yöne, yani Şarka açılıyordu. **Onlar**, sadece Latince ve Yunanca değil, Arapça da biliyor-lardı. Öyle ki, İslam dünyasındaki emsallerinin urva-nın tıpkısını aynen benimsemekte hiç tereddüt etme-mişler; Kilisenin ilk şimşeklerine de -muhtemelen- bu "lâyectiz" vafiz yüzünden hedef olmuşlardı.

Arap Bağlantısı Temel Tezine Kanıt Olmak Üzere, Ek Etimolojik Okuma Parçası

30 sessiz harf kullanılarak yazılan Arap dilinin 'æl kimyæ' kelimesi, İslam ordusunun İberya'yı istila edişinden yüzyıllarca önce **Kadim Yunan'a aktarılrken**, en baştaki 'k' (ama qaf değil de, *kef* olanı, yani 'ا') harfi, -seslisi-sessizi de dahil ceman yekûn 24 hurufatla vaziyeti ancak idare edebildiği için, hem transkripsiyon, hem de transliterasyon gücü açısından Arapça'ya dış geçiremeyen-**Yunan alfabetasının 'χ' (hi) karakteri ile karşılandı**. Bu karakter bir de kelime başına geldiğinde, koca Avrupa'da İspanyollar, Slavlar ve Rumlardan başka bu karakterin sesini çıkartabilecek tek bir ulus bile yoktu (hâlâ da yoktur). Bu 'χ'yi karşılayacak tek bir karakter Latin alfabesinde de bulunmadığından, Latince transliterasyon 'ch' diftonguyla idare edildi. O vakit Latin Alfabeti 'æ, œ' gibi digrafları daha henüz tedavüle çıkartmadığından, sadece bir harf-i tariftten ibaret olan birinci kelimenin başındaki Arapça æ (Türkçe'de *elif* adıyla translitere edilen, harf, yani 'ا') harfi de 'a' ile idare edildi. Velhasıl, Arapça 'æl kimya', Kadim Yunanca'ya 'αλχημεια', Latince'ye de 'alchymia' olarak aktarıldı. Ortaçağda hem İngiliz, hem de Fransız dillerine aynen 'alquemie' olarak aktarıldı (o vakitler Londra'daki Sarayda da zaten Fransızca konuşuluyordu).

Daha sonra, ötekine karşı oldum olası lakayt ve hasım olan Avrupa'da, geç de olsa jöton nihayet düştü; baştaki kısa kelimenin *harf-i tarif* olmanın ötesinde hiçbir anlam taşımadığını öğrendiler ve baştaki *harf-i tarif* de düştü. Anadolu da dahil olmak üzere tekmi Kadim Şarkın **kimya** olarak bildiği kelime, günümüzde Almanlar, Fransızlar, İngilizler, İspanyollar ve Ruslar tarafından, aynı sırayla, 'kemi', 'şimi', 'kemistri' 'kimika' ve 'himi' olarak telaffuz ediliyor. Ama, **onlar** epey farklı, aykırı, uçuk-kaçık, çatlaklar ya; **onlar** asi kâfirler ya hesapta; **onlar** bir başka tür, **onlar** ötekiler ya; **onları** bugünkülerden ayıklamak için, hâlâ Arabın *harf-i tarifine* yapıyorlar; **onlar** bugün hâââââ 'alkemiker', 'alşimist', 'alkemist', 'alkimist' ve 'alhimist' olarak anılıyor. Bizim gericiliğe Avrupa'dan geri kalmak yaraşır mı hiç, bin yıllık kimyacı da "simyacı" oldu gitti işte. Simyacı, kimyacı, mimyacı; **onlar**, her ne ad takılırsa takılsın, münkariz olup gitiler; ama, **onlar** da BİZim gibi aykırı ve *öteki*, **onlar** da BİZden işte...

♥ ≡ Simyacı ≡ ♥

Her meslek erbabı için geçerli olduğu gibi, simyacılar arasında da şarlatan, meczup, üfürükçü, vs. gibi *dandik* nüshalar mutlaka bulunuyordu. Ama, bu nakıs **onların** yüzyıllar sonrasına kalacak devasa bir bilimsel ve kültürel miras biriktirmelerine engel olamadı. Çalışma tarzları, hedef olarak sadece ilmi kriterler gözetmiyor; ortaçağ gayyasının dibinde sürünen muhtelif insan alttürlerinin, günün birinde birer insan-ı kâmil düzeyine terfi etmeleri uğrunda azim ve sebat gösteren etik bir vecheye de sahip çıkıyordu. Bu çalışma tarzı, dolambaçlı bir yörünge üzerinde biraz gezindikten sonra, *nevi şahsına münhasır* bir hayat tarzına da dönüştü. Kendilerinin halefi olan **Lavoisier, Faraday, Sklodowaska, Einstein** gibi dahilerin de bu *miras-tarzın* hamuruy-la yoğruldukları hiç de uçuk-kaçık bir tez sayılmaz...

Onlar, ciğerlerinin muttasıl kanamasına hiç aldınış etmeksizin, atını itini nallayıp cehennem ateşinin bile peşine düşen ahir zaman *Prometheus* ları... **Onlar**, her zirveye tırmanışlarında ellerinin arasından kayıp tıngır mingır dibe tumba olan o *kayaya*: "*Ulan şeyini şa'aptığının kayası, sen benim baht-ı şyahımsın!*" diye bir-iki galiz yollu sitem yolladıktan sonra, o kayayı gerisin geri başyukarı yuvarlamayı bir gün dahi istop etmeyen ahir zaman *Sisifos* ları... **Onlar**, tuttuğu işe cism-i canını da katıştırıp okuyla birlikte uçan ahir zaman *Şoreş* leri... **Onlar**, "*Aman, Doğanın yengesi bozulacak!*" diye korkudan altlarına kaçırıp da doğayı platonik bir keyifle alargadan seyranla yetinmek yerine, Doğanın yengesinin 'harim-i ismetine' bodoslama dalmaya bir an bile ikirciklenmeyen ve ayrıca:

"... Bu iş yılmaz, tüzük, müzük, vs. meselesi değil, büzük meselesi; bu iş, kesinlikle biyü müyü değil, ayrıca, doğadan bağımsız da değil; tam tersine, *süper-natürel* ve hatta *kontrnatürel* rotalar izleyip aykırı süreçler yaratarak, doğanın mevcut gidişatına taze bir ivme kazandıran işi bu iş..."

diye, feryat-figan kendilerini tanıtmaya çabalayan **Yürek Şövalyeleri** idiler....

Resmî tez çerçevesinde dile getirildiği şekilde, simyacıların kafayı altına taktıkları doğrudu; ama, kim takmıyordu ki o zamanlar?.. Üstüne üstlük, **onlar**, *Kilisenin sadık hizmetkârları* gibi komşularının veya deniz aşırı diyarlarda yaşayanların mabetlerini de yağmalamıyorlardı altın-gümüş uğruna... Bazı metalleri altına dönüştürmeye

uğraşıyorlardı sadece... O zamanlarda ise, bugünkü gibi 70-80 çeşit metal yoktu; olup biteninin hepsi Fe, Cu, Zn, As, Ag, Sn, Sb, Au, Hg, Pb ve Bi gibilerinden ibaretti ve bunlar da pırasa, havuç, zencefil, kaşkaval, vs.'den değil, hepimizin bildiği girdilerden elde ediliyordu işte. Dolayısıyla da **onlar**, salt kafayı altına takma nedeniyle bile, madencilik-izabecilik teknolojisinin gelişimine büyük katkılar sağlamıştı.

Nitekim, yukarıda görülen (ve Barok Flaman Ekolü'nden esintiler taşıyan) antika gravürdeki üstadın mekânı da, kimya laboratuvarından ziyade, bir sıcak demirci atölyesini andırıyor mu?! Yerlerde sürtünen antika elyazmasında hangi dilden, neler yazıyor acaba?? Peki, ha bire körüklenip duran ateşin üzerinde pişen de ne?!.. Herhalde, papaz yahnisi olmasa gerek. Ateşin karşısında, işi ile birlikte kendisi de kavrulup duran bu üstat, hazır kelleyi koltuğunun altına sıkıştırmışken, kömür de yakıyor muydu ki acaba?... Hiç kuşkunuz olmasın; zira, kömürcüler de kendisi gibi illegal takılıyorlar; Papanın süngüsünden mümkün mertebe alarga geçebilmek için, **onlar** da genellikle kuzey ellerinde mevzi alarak icra-yı sanatta bulunuyorlardı. *Herhangi bir kömür kartığı bulmak için ocağın etrafını beyhude muayene edip durmayın ve gelin bu işgizarlıktan vazgeçin; Engizisyon ajan-*

larının gözünden bile irak kalabilen bir zulayı siz patlatacak değilsiniz ya(!)...

Şaka bir yana, Kilise'nin terörü -tahammül-fersa sınırının da ötesindeki- olağanüstü bir belaydı ve Engizisyon mahkemelerinin sorgu araç, gereç ve aygıtlarının 'Çağdaş' Avrupa'nın müzelerinde sergilenmesi bile, ziyaretçilerin oldukları yere dehşet içinde yığılıp bayılmaları için yeterliydi. İşlerine gönül vermekten başka suç işlemeyen **simyacılar**, sadece yürek değil, akıl da taşıdıklarından ve dahi kendi aralarında bir iletişim kurup **başkaları tarafından hiç anlaşılmamak ve/veya durup dururken Papa hazretlerinin kâhyalarına piyastos olmamak** gâilesiyle azim gayret gösterdiklerinden, her meslek erbabı gibi **kendi jargonlarını ih-das edip geliştirdiler**. Elbette ki, günümüzdeki *epigon*larının halt ettikleri gibi, "... *hâlkımız* da bizi anlasın..." diye, artık birbirlerini bile anlamayacak veya kendi kendilerini Engizisyonu ihbar edecek kertede keriz de değillerdi yani...

Simyacı jargonunun yazıya döküldüğü metinlerde, yukarıda anılan ve iki elin parmaklarıyla ancak sayılabilen kimi metalleri simgelemek için kullanılan **bazı tuhaf şifre-figürler de bulunuyordu**. Başlangıçta sadece bir metalin temsili için kullanılan bu *psödomorfların* çoğu, aslı röper olarak alınan istavroz *orthomorflardan* türetilmişti. Bu tercih, Kilisenin hismini köstekleyecek bir fren işlevi görebileceği gibi, hüsn-ü rıza ile benimsenmiş bir seçim de olabilirdi. Gerçi, simyacılar Kilise'yi pek iplemiyordu; ama, ne de olsa **onlar** da vaftizli-kayıtlı Hristiyanlardı ve de para ile imanın kimde olduğu hiç mi hiç belli olmazdı. Tuhaf figürlerin sayıları, bir süre sonra artmaya başladı; ama bu devam tarzı, özgür iradeli tercihlerden ziyade, akıp giden zaman içinde gizliliği erozyona uğrayan kimi şifrelerin becayışı (örneğin, eskiden Hg kimliği ile gezenin daha sonra Sb kimliği taşımaya başlaması) ya da artık eni konu yıpranıp hepten deşifre olan kimileri için bir takım yepyeni figürler icat edilmesi gibi, illegalite racunun olmazsa olmaz icaplarından kaynaklanıyordu.

Tuhaf figürlerin sayısı, zamanla her metal için 7-8 tane istihdam edilecek kertede çoğaldı; Bugüne de intikal ederek elektronik arşivlere sızdı; oradan yaka paça 'download' oldu, görüntü işleme ameliyatı geçirdi, bordür oldu ve Özel Sayının sayfalarını kuşattı. Ne yani, bayram günümüzde, BİZle aynı baht-ı siyahı paylaşan ve mesleğimizi geliştirmek için olmadık cefa ve ezaya katlanan delibozuk bir meslek erbabını değil de, muhallebeci veya fennî sünnetçi taifesini mi yad edecektik?... Bunca-sına nobran ve nadan bir vefasızlık örneği, **madenkeş familyasına seza mıdır hiç?!...**

O Kıvılcımın Alevi, Bütün Küreyi Yakacak Bir Ateş Tutuşturdu

Resmî görüş çerçevesinde dile getirildiği gibi, onların gündüz gözüyle rüya gördükleri de banko doğrudur. Ama, D. I. Pissarev'in "... Eğer rüya gören kimse, rüyasına ciddi olarak inanırsa, hayatı dikkatle gözler, gözlemlerini gökte kurduğu şatolarla kıyaslasa ve eğer, genel olarak söylemek gerekirse, rüyasının gerçekleşmesi için bilinçli olarak çalışırsa, rüya ile gerçek arasındaki farkın hiçbir zararı olmaz. Rüyalarla hayat arasında bir bağ varsa, her şey yolunda demektir." mealindeki ölümsüz tezlerine kulak asılacaksa; ortalık yerde ister gün olsun, isterse gece, ister Rönesans nuru olsun, isterse Ortaçağ zulmeti; rüya görmekte ne beis vardı ki?...

Simyacıları "Kadir-i Mutlak"ın işine müdahaleye yeltenen, İsa Mesih düşmanı deccaller, iblisler, kâfirler..." olarak yüzyıllar boyu horlayanların eline ne geçti? Hiiii... Bir gün geldi; başka türler zuhur etti. Çağdaş emsaller Pb, Cu, Ag, vs. gibi antikalarla hiç yüz vermedi; ama Co, Sr, Ra, U, Pu, vs. gibi -kadim ustaların adlarını duymadıkları, varlıklarından bile haberdar olmadıkları- yeni yetme kalemle ünsiyet peydahladı ve seleflerinin rüyasını gördüğü evrensel *transmutasyonu* nihayet gerçekleştirdiler. Artık, talep vaki olduğunda, civayı altına dönüştürmek işten bile değildi; civanın dış yörüngesinden bir tane elektron, çekirdeğinden de bir-iki proton ve nötron fazlasını tırtıkladınız mı; alın, işte size altın atomu. Maç bitti... Yeter ki, siz paradan haber verin!...

Gerçi, yeniyetme dönüşümlerin kimi bir çok ocak söndürdü; ama, kimileri de canlar kurtarıp yüzler güldürdü. Ve maalesef, sadece bizim familya açısından değil, biyosfer sakini tekmil türler açısından da bilanço şimdilik hiç iç açıcı değil ve şer güçlerinin iştahını kabartıyor. Mevcut durumun vebali, elbette ki, *Yürek Şövalyeleri* gibi nadide türlerin değil; ham meyve örneği dalından kopartılıp, kökünden sökülüp, *özünden tehçir edilerek* bir takım suni ve *dandik* koordinatlara savrular; distorsiyona uğramış *egosunun* doruğuna turmanarak canavarlaşan; aslında, çoktandır aynı köfteyi tikinip aynı gazozu zıkkımlanarak, aynı gürültüyü dinleyen bir tür tüketim robotuna tahvil olduğu halde, kendini hâââââ 'özgür birey' zanneden; mütemadiyen, hem *özüne*, hem de *ötekine* yabancılaşan; içine düştüğü asemptotik eğilimli mutasyon mecrasında beyhude debelenip duran, haybeden-kofiden bir alttürün, yani *soysızlaşmış* *xx. yüzyıl insanının* boynunda olsa gerektir.

Bugün, Ortaçağınkinden bin beter bambaşka bir karanlık hüküm sürüyor. Artık canlar-bedenler değil, ruhlar işkencede; ama, ruhların nörovejetatif sistemi mefluç, kulakları sağır, gözleri kör ve yürekleri de iğdiş olduğundan, işkenceci başlarından özgeleri bu evrensel azabın farkında değiller. Üç binyıl boyu yuttuğu halis-muhlis afyonla sersemletildiği zaten yetmezmiş gibi,

ahir zamanda da "Bu sezonun kreasyonlarına kaka sarısı hakim, etek (veya ceket) boyları da bir karış uzayacak!" gibi fermanları yerden göğe temennalarla lebbeykleyecek kadar robotlaşan alttürlere de, olsa olsa, "Zinhar, Cenab-ı Allah'ın halk ettiğine müdahale etmeyiniz; *opus Omni Potentei eternum est!*" gibi çoktaaaan onikiye yirmibeş kala vaziyeti almış **semavi** tehditler yerine," Aman, Doğanın yengesi bozulacak!" kabızlığıyla kıvranan **kürevi** ve *concik* bir 'radikalizm' yarışırdı zaten...

Türlerin evriminin tarih kadranı üzerinde bir saniye kadar bile kıymeti olmayan insan türlerinin (ve dahi *yeşil muhafız* taifesinin) özel iradesinden bağımsız olarak, bildiği rotadan şaşmaksızın milyarlarca yıldır *Viya Böyle* seyreden evrim sürecinde; türler de, alttürler de serap misali bir görünüp bir de zayı olacak... Ama bitmez tükenmez *Yürek Şövalyeleri* familyasının bir türü münkariz olduğunda, bir diğer nezuhru vardıyayı teslim alacak; zira, sistemde bir yerde serseri mayın örneği volta atıp duran asteroitlerin biri (fazla iri olması da şart değil, 2-3 km çaplı yeter) ipini koparıp da köhne gezegenimize doğru baştanbaca yanaştığında -yani gerçek **kıyametin ucu görüldüğünde-** ne diyakozların, ne mollaların, ne de *yeşil muhafızların* üfürükleri para edecek ve acilen yine **onlara** ihtiyaç hasıl olacak. Ve *Şair Baba'nın* da -ancak *Staroy Balşevik* taifesine seza olan- diyalektik bir zekâ kıvraklığıyla ve isabetle teşhis buyurduğu gibi:

"Kendi kendimle yarışmadayız, gültüm
Ya ölü yıldızlara götüreceğiz hayatı
Ya dünyamıza inecek ölüm..."

Resmî görüş karşısında kim tek başına kalmış ki?... Simya tarihi uzmanlarından T. Burckhardt ve M. Eliade aynen şöyle diyor: "**Simyacılık**, baz metallerin değil, **ruhun transmutasyona uğraması sanatıydı.**"

Ana Fikrin Ana Zikri

50 yıl bir şey yapmak için hiç de kısa bir süre değil... Araba bile ocağa boş giriyor, dolu çıkıyor; bütün mesele, ocağa adam gibi girip çıkmakta... Ne yapmalı, yapmalı; mutlaka bir şey çıkartmalı, bir şey yapmalı; ama, yapılan işe gönül de verilmeli ki; kimse öz işinden soğuyup onun bunun işine gücüne karışmasın. Ancak, ne yapmalı, yapmalı; takımları katiben sıkıştırmamalı; zira, takımlar bir kez sıkıştı mı, tahlisiyenin ne erkeği para eder, ne de dişisi...

"Epey ağır salçalı, biraz didaktik, biraz *tosunografik*, biraz da gırgır olmuş; hafta, eni konu civıtmış..." diyecek birileri mutlaka çıkacaktır; varсын, çıksın; ama, siz hiç ipelemeyin. Zira, 60'lık, 80'lik ve de 100'lüklerden mürettep bir kadronun estirdiği siyaset, ciddiyet, azamet ve kasavet pusu da başka türlü dağılmazdı...

90'lı Yıllarda Maden Mühendisleri Odası

Asım Kutluata (1976/2314),
29. Dönem Oda Genel Sekreteri, 31.
ve 32. Dönem Oda II. Başkanı, 34.,
35., 36. ve 37. Dönem Oda Başkanı

Sanayileşme ve ülke kalkınmasında, projelendirilmeden ekonomik değerlendirmeye kadar ilerleyen çeşitli yatırım aşamalarının gerçekleştirilmesini sağlayan mühendisler, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, ülke kaynaklarının değerlendirilmesi ve sanayileşme politikaları doğrultusunda, mesleğin ve kamu menfaatlerinin korunması amacıyla örgütlenme ihtiyacını da ön plana çıkarmışlardır. Ülkemizde mühendislerin örgütlenmesi XX. Yüzyılın başlarında kurulan Mühendis ve Y. Mühendis Cemiyetleri (veya Birlikleri) ile hayata geçirilmiştir. Maden mühendisliği alanında ise, Taşkömürü Havzasındaki Maden Mühendisleri Cemiyeti ve Y. Mühendis Cemiyeti kurulmuştur.

Meslek örgütü olarak 1954'te 6235 sayılı kanun hükümlerine göre kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ile aynı yıl kurulan Maden Mühendisleri Odası (MO) bu yıl 50. kuruluş yılını yaşamaktadır. Geçen 50 yıllık dönem içerisinde sektörün sorunlarının çözümü için görüş ve öneriler oluşturulurken, Odamızın meslektaşlar arasındaki birliğin ve iletişimin sağlanmasına büyük katkıları olmuştur.

Odamız, 50 yıllık zaman dilimi içerisinde, temel ilke olarak yeraltı kaynaklarının aranması, teknolojik özelliklerinin saptanması ve üretilmesi; mühendislik, bilim ve tekniklerinin uygulanmasının yanı sıra, mühendislerin sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümü, demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesi doğrultusunda da mücadele vermiştir. Maden MO Yönetim Kurulunda 1982 Şubatında görev aldığım, 12 Eylül darbesinin etkilerinden Odamız da nasibini almış, yöneticiler ve kadrolar anti demokratik uygulamalara maruz kalmıştır. 1980'den 1990'a kadar geçen süre, toparlanma dönemi olarak değerlendirilebilir.

1985'te yaklaşık 30 yıldır uygulanmakta olan 6309 sayılı maden kanunu yürürlükten kaldırılarak 3213 sayılı yasa yürürlüğe konmuştur. Ancak 3213 sayılı yasa da, 6309 sayılı kanun gibi, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren gerçek anlamda uygulanma olanağı bulamamıştır. **Çünkü sektörün sorunları yasal uygulamalardan çok yapısal nedenlerden kaynaklanmaktadır.** 80'li yıllar, 24 Ocak 1979 kararları ile yürürlüğe konulmaya başlayan devletin ekonomiden çekilmesi, kalkınmanın "özel sektör dinamizmi ve heyecanı" ile gerçekleştirilmesi, vs. gibi politikaların uygulanmasına geçildiği bir dönemdir. 80'lerin sonu, başta teknil Zonguldak Havzası ve TTK olmak üzere, madencilik alanındaki KİT'lerin Özel Sektöre devri ya da kapatılması tezinin zamanın yöneticileri ile kamuoyu tarafından hararetle tartışıldığı yıllardır. 1990-91 Kışı epizodunda Zonguldak'ta yaşanan Büyük Madenci Grevi ve Yürüyüşü, bu 'özelleştir ya da kapat' dayatmasına karşı gelişen çok ciddi bir toplumsal tepkidir.

Maden MO her zaman olduğu gibi 90'larda da, Sektörün sorunlarının çözülerek üretimin artırılması ve daha fazla yatırımın gerçekleştirilmesi halinde, üye sorunlarının çözümüne de önemli katkılar sağlanacağı düşüncesiyle, işyeri ve il temsilciliklerinin yanı sıra, İstanbul ve İzmir şubelerini açarak örgütsel yapısını genişletmeyi başarmıştır. Mermer, Endüstriyel Hammaddeler, Sondaj, Delme Patlatma, Kırmı Taş ve Enerji Sempozyumları ile altsektörler ve maden mühendisliğine ilişkin daha birçok aktivite belli aralıklarla, merkez ve şubelerimiz tarafından hayata geçirilmiştir. Bu aktivitelerde sektörün sorunları gündeme getirilirken, sunulan bildirilerle teknik ve teknolojik gelişmelerin aktarıldığı canlı tartışma platformları da oluşmuştur.

Maden MO üretimin mutlaka mühendis denetim ve kontrolünde yapılmasını savunmuş, hayali projelere dayalı raporların spekülasyon amaçlı kişilere menfaat sağlayacağı tezini gündeme taşımış, bu anlayışın gerçekleşmesi için de MİGEM'in -sektöre yön ve düzen verecek şekilde- teşkilat yapısını bir an önce kurması gerektiğini savunmuştur. Maden Kanunu değişiklikleri ile ilgili olarak 1993 ve 1998'de yapılan iki çalışmadan da sonuç alınamamıştır.

Madencilik kamu ve özel sektör tarafından yatırım yapılmamasına rağmen, üniversitemizde **yeni maden mühendisliği bölümlerinin açıl-**

ması işsiz meslektaşlarımızın çoğalmasına neden olmuştur. Bu yanlışlığa devam edilmemesi için verilen mücadelede etkili olduğu görülmüştür.

Meslektaşların ve sektörün ekonomik ve demokratik haklarına sahip çıkılmasına, her platformda bu sorunların dile getirilmesine rağmen, Odaların yaptırım gücü olmamasından ve daha değişik başka nedenlerle istenilen sonuca ulaşılamamıştır.

Madencilik ile ilgili çevre sorunlarının da çokça tartışıldığı 90'lar, sektörümüze ve Odamıza biraz(!) da haksızlık edildiği yıllardır. Bu yıllarda, doğanın ve insan sağlığının korunması ilkesinin yanı sıra, borç-faiz-enflasyon üçgeninin dışına çıkılarak, yatırımın ve üretimin öne çıkarılması önerisi de Odamız tarafından savunulmuştur. Madencilik faaliyetlerinin, çevrenin korunması için gereken bütün önlemlerin en hassas biçimiyle alınması koşuluyla yürütülmesi ve üretimin de bu ön koşulla gerçekleştirilmesi her platformda dile getirilmiştir. Bu politikamız üst örgütümüz ve bazı diğer Odalar tarafından eleştirilmiştir.

90'ların başlarında, özelleştirme politikaları sonucu kamu sektörü yatırımlarının kesilmesi ve yatırımların özel sektörün inhisarına terk edilmesi anlayışı ülkeyi borç, faiz ve enflasyon girdabına sokmuştur. Enerji alanındaki yatırımlar da daima

özel sektörden beklenmiş; ancak, özel sektör yeterli yatırımları gerçekleştiremeyince, 2000'li yıllarda enerjisiz kalacağımız dayatmasıyla "al ya da öde" anlayışı ile yapılan sözleşmeler ülkemize çok pahalıya mal olmuştur. Odamız o yıllarda linyit yakan termik santraller kurulmasını savunmuş, ancak yeterli düzeyde etkili olamamıştır. Dört-beş yıl sonra yeni bir enerji darboğazı daha yaşanacağı günümüzde de dile getirilmektedir. Acaba yeni bir senaryonun altyapısı mı hazırlanmaktadır?!

Odamız, geçmişin mirasından devraldığı doğrularla demokrasiyi, insan haklarını, üretimi, sanayileşmeyi, dürüstlüğü, liyakatı ve kamu menfaatlerini 2000'li yıllara kadar savunmuş; rant ekonomisine, faize, yolsuzluğa, haksız kazanca ve kaynak israfına her zaman karşı çıkmıştır. Üst örgütümüz TMMOB, diğer mühendislik örgütleri ve sektörümüzdeki kuruluşlar ile iyi ilişkiler içinde olmaya özen gösterilmiştir. Odamın izlediği politikalar, bazı kuruluş ve kişiler tarafından eleştirilse de, her zaman ilkeli ve dürüst bir çizgide olduğundan sektörden destek görmüştür. Bir çok eksik olduğu gerçeğini de asla unutmadan, XXI. yüzyılın yönetimlerine önemli bir birikim bıraktığımızı düşünmekteyim. Bu yazı kapsamında değinilen konularla ilgili olarak, meslektaşlarımızın ve sektörümüzün de gerçekçi değerlendirmeler yapacağı inancıyla saygılar sunarım.

Geçmişten Geleceğe TARİHİ ANLAMAK

Serdar Ömer Kaynak (1980/2887),
38. Dönem TMMOB YÖNKUR Üyesi

Tarih ananın yasaları; aynı suların, köprülerin altından bir daha geçmediğini, yine aynı sularda aynı anda birden fazla kez yıkanılmadığını anlatır. Tarihi süreçte; her dönem kendinden bir öncekinin devamı olmadığı gibi, geçmişte olanlar ile bugün ve yarınlar arasında olabilecekler arasında bir özdeşlik kurmak da olanaksızdır. Tarihin değişik evrelerinde toplumsal yaşantıda ortaya çıkan örgütler, önüne ne sıfat konmuş olursa olsun hem dünyanın, hem de o düzenin, bir anı bir başka tarihsel anına benzemeyen koşulları altında belirlenir, devinirler.

Toplumsal formasyondaki örgütlerin yeni ortamdaki mücadelelerin gereğini yerine getirmesi, karmaşık bir süreci beraberinde aşabilmelerine bağlıdır. Bir dönem için geçerli olan çözümlerin daha sonrakiler için de geçerli sayılabilmesi, sağlıklı sonuçlar verebilmesi, ancak düşlerde gerçekleşebilir. Yeni yapılar, özgül yapı taşlarını kendi dönemlerinde aramalıdır. Bir örgütün tarihini anlamak, onu yüzeysel bir kronolojik olaylar silsilesi olmaktan ve sıradanlıktan çıkarmakla mümkündür. Asıl olan, olguların bu diziye hangi karmaşık bağlantılar altında oluşturduğunu çözümlemektir. Örgüt, kendi tarihinin özgüllüklerini de bu mantık çerçevesinde ortaya koymak zorundadır. Bu özgüllükler ortaya koyabildiği ölçüde, geçmişi kapsayan ilişkiler de esrarlı bir masal havasından çıkacak, kendi maddi temellerine basacaktır. Kendi tarihinin içine doğru sefer açacak bu tür bir gezi, örgütün önündeki yeni döneme karşı sorumluluk ve gerçekliliğinin somut bir kanıtı olarak da önem taşır. Burada amaç, ne salt tarihi yinelemek olmalı, ne de onu kalıplara indirgemek....

Örgütlerin tarihi, bitmeyen kavgaların, çekişmelerin ve kliklerin birbirini kıyasıya eleştirmelerinin de tarihidir. Bütün bunların dışında, örgütlerin değişimsiz, donuk bir çizgi izleyen tarihlerinden de korkmak gerekir. Zira, canlı bir meslek örgütünün kendi içindeki çelişkilerin de sürekli olarak dinamik durumda kalmalıdır. Bu anlamda, meslekî yaşamda yeni başlayan her bir aşama, zaten, uzun süreli bir geri kalışın da ilk durağı gibidir. Mesleklerin üzerinde yepyeni nicelikler ve nitelikler dalgalanıp durmaktadırlar. Tartışmaların bittiği, suskunluğun başladığı bir yerde, meslek yaşamının ve onun örgütünün ölümünü anımsatan, anlatan bir şeyler de vardır. Devinen, gelişen örgütler durgunluk ve gerileme tanımazlar. Gelişme denilen olgu da, bir örgütün yaşamının her anını derin zorlamalarla daha yeni aşamalara doğru iten bir sancıdır.

Maden mühendislerinin örgütlenmesinin ve mücadelelerinin, Odanın 50 yıl önceki kuruluş tarihinden çok daha eskilere dayandığı bilinmektedir. Bu süre hemen hemen Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi ile özdeşir. Bu süreçte, örgütler içinde bir çok tartışma ve kavgalar yaşanmış; değişik zamanlarda farklı düşünceler ortaya çıkmıştır. **Belirli bir tarih kesitinde, dönem dönem bunalımlı ve zor anlar geçirilmiş; ancak, bu sürecin kavgalı-gürültülü halvetinde hiç göz ardı edilemeyecek değerler de yaratılmıştır.** Bütün bu etkinlik ve değerlerin hangi koşullar altında ve nereden hayat bulduğunun araştırılması, örgüt bilincinin bu sorulara yanıt bulma çabaları ise, örgütün kendi kimliğini belirleme rotasına bir sönüp bir çakarak ışık tutan, ama aynı zamanda, sürekli dikkat da çekerek rotanın selametini temin eden bir deniz fenerinin işlevini görecektir.

Yukarıdaki minval üzerinde yarım yüzyıllık geçmişimizin muhasebesini özetleyebilen muhtasar bir bilançoyu sergileyebilecek ve yazılı-görsel belgelerle de takviye edilecek olan bir metnin Oda içinde üretilmesi artık farz olmuştur ve bu üretime iki açıdan yaklaşılabılır. Bunların birincisi, salt güncel sorunlarla ilgilenecek belirlenecek olan yaklaşım açısidir. Güncel düzeydeki sorunların, elbette ki, her zaman tartışılmaz-kaçınılmaz bir ağırlığı vardır. Mesleğin ekonomik, sosyal, vs. bir dizi birikmiş sorunları, bugün olduğu

Yol uzun, topografya haşin.... Yine de, çıkış yolu aynı menzilin ve engebelerin dışından geçen bir güzergâh üzerinde aranıp bulunamaz. Bir tarih, bir meslek, bir örgüt; yalnız onun çağdaş gereksinimleriyle bütünleşip, daha ileri bir yarının inşası savaşımına katlanabildiği ölçüde sevinebilir.

bilincinin oluşmasına da kılavuzluk edecek-
tir. Tarih bilinci ise daha güzel bir geleceği
amaçlayan ve ileriye dönük olan bütün ey-
lemlerin yol göstericisidir. Ayaklarını bir ör-
gütün tarihsel deney ve gelişme dinamiklerine
dayamayan dar çevreler ise, gerçekliğin ötesin-
deki koordinatlara ötelenecekler ve fazla derin-
lere dalmasalar bile, yüzeye çıkarken mutlaka
vurgun yiyeceklerdir.

Ülkemizin Dününe de, Yarınlarına da Ortak GENÇ MADEN MÜHENDİSLERİ

Remzi Gedikoğlu (1990/5365),
32., 33. ve 34. Dönem Genel Sekreter Yrd.

A. Çağatay Dikmen (1996/6784),
39. Dönem YÖNKUR Üyesi

Aramıza katılan Genç Maden Mühendislerine selam olsun.

Ülkemizin bugününe, hep üreterek katkı koymuş 1., 10.,40. yılında da, 50. yılında da genç, Genç Maden Mühendislerine selam olsun.

Aramızdan ayrılan, ama aydınlık kafaları ve bıraktıkları izler ile ışığımız, idealimiz olan Yersel...Yalabık... ve ... İnceefe ağabeylerimizin anılarına selam olsun.

Uluslararası tekellerin uzun namlulu silahlarını doğrulttuğu madencilik sektörü ve bu sektörün sahipleri maden mühendisleri, örgütlülüğümüzün 50. Yılında zor, ama taşınması zorunlu, ağır bir sorumluluğun altındadırlar.

Her geçen gün zora sokulan sektörümüz ile 85 yıllık mücadelenin ve emeğin ürünü olan madencilik kuruluşlarımız, uluslararası tekellerin tetikçileri tarafından yok edilmenin eşğine doğru sürüklenmekte ve bu süreçte **1, 10, 40, 50 yıllık tüm Genç Maden Mühendislerine görev düşmektedir.**

Borlarımıza, bakırlarımıza, demirlerimize, kömürlerimize ve Zonguldakımız'a düşman, saldırgan bunca işbirlikçi ve işbiririci var iken **Genç Maden Mühendislerine görev düşmektedir.**

Hızla ilerleyen bilim ve teknolojik gelişmenin yanında, mesleğimizin ufuklarına kara perde çekmek için olmadık engelleri yaratan YÖK'çü kafalara karşı da **Genç Maden Mühendislerine görev düşmektedir.**

Ülkemizin ihtiyacı olan enerji hammadde-lerinin öz kaynaklarımızdan karşılanması yerine doğalgazcı, petrokokcu, ithal kömürcü tetikçilere karşı da **Genç Maden Mühendislerine görev düşmektedir.**

Madencilik, doğanın gereği, madenlerin bulunduğu yerde yapılması zorunlu olan faaliyetlerdendir. Ağaç da kesilir, yol da açılır. Bu ülkenin geleceği için yaşamını bir dağın yamacında üre-

time adayan **Genç Maden Mühendisleri**'nin yarattığı değere "çevre" diye karşı çıkanlar bilsinler ki, doğada yaşayan tüm canlıların geleceğini korumada en büyük titizliği, dağlara emek veren, gönül veren **Genç Maden Mühendisleri** göstermektedirler.

Madencilik sektörü kaynak yaratıcı bir sektördür. Üretilen cevherin her bir gramı yarattığı katma değerle iş de yaratır, aş da yaratır ve hatta bütünüyle bir kent de yaratır. Biz mühendisler aldığımız eğitim ve iş sürecinde edindiğimiz tecrübeyle, bilgi ile üretim arasında bir köprü işlevi görmekteyiz. Bu köprü, ülkenin aydınlık yarınına giden tek yoldur. Bu yoldan **Genç Maden Mühendisleri** 1950'de dönmediler, ... 1980'de dönmediler. Bugün de, yarın da dönmeyecekler.

Her ne kadar Odamızın kuruluşunun 50. yılı paranın para kazandığı, emeğin, tekniğin insanca yaşamaya yetmediği döneme denk gelse de; yeni mezun meslektaşlarımızın büyük bir kısmı öğrenim gördüğü alan dışında çalışsa da; madenciligi bekleyen daha sıkıntılı günler olduğu söylene de; emin olunuz ki, öncelikle bilimi ön planda tutarak bu sıkıntıları aşacak ve kısır döngüyü kırarak olan onurlu **Genç Maden Mühendisleri** hep var olacaktır.

Biz **Genç Maden Mühendisleri**, dünyanın onurlu mirasını, aynı onurla taşımak ve emaneti aynı paklıkta yarınlara teslim etmek için, üzerimize düşen her görevi yerine getirmek için hazırız. Nöbetteyiz...

Yeraltını Biz Kuruyoruz, Yeryüzü Aydınlanınsın Diye

Melis Gürsel, Öğrenci Üye

"Bu Odamın müzmin kadro üretme kabiliyeti nihayet deva bulacak gibi görünüyor. Zira, geleceğimiz, varımız-yoğumuz, her şeyimiz: GENÇLERİMİZ geliyor... Haddizatında, onlara berbat bir miras devrediyoruz. Nasıl efendim, ne buyurdunuz? TMMOB'nin, TC'nin eğitim politikalarından sorumlu tutulması insafsızlık mı olur?... İyi de, acaba bu politikaları icra edenlerin siyasi önderleri; yıllarca DPT Müsteşarlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı yapanlar, '... varım, olsun; lise mezunu işsizler ordusu olacağına, üniversite mezunu olsun' diyenler mühendis değillerdi de, dış hekimi miydiler yani?... Ama bunlar: 'Kimseye etmem şikayet ağlarım ben haline / Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime / Perde-i zulmet çekilmiş korkarım ikbalime / Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime' havaları tütürecekleri yerde, 'yeraltını kurma'ya ve '100. Yılı kutlama'ya yeteniyor. Bunlardan korkmayanın aklı yok; bunlar karanlıkları aydınlatmakla da, kibritsiz kandil yakmakla da yetinmezler. Hiç belli olmaz; bir de bakmışsınız ki, bu ahir zaman İkarosları, bu III. Binyıl Don Kihoteleri; günün birinde, kızıl kanatlı Pegasus'larının kasırga yelelerine yapıştıkları gibi güneşi zapt etmeğe bile kalkmışlar. Böyle müstakbel kadroları olan bir Odamın sırtı yere gelir mi hiç?..."

Kul Ali Alanguri

Her şey oyun gibi geliyordu ilk başta... Üniversite sınavında döktüğüm ter soğuyup da nefes bile almadan, önüme tercih formunu koyup geleceğimi seçmem istenene (hatta dayatılana!) kadar. Dahası, maden mühendisi olmaya karar verdikten sonra bile yol ayrımlarının sonu gelmiyor insanın... Mühendis olmanın optik okuyucudaki yuvarlakları karalayıp, kodlama yapmaktan ibaret olduğunu sanıp, aynanın arkasına bir türlü bakmaya cesaret edemiyorsun bir şekilde...

Aslında gerçeklerle yüzleşmek, maden mühendisliğinin, sırf bakkal Ahmet, kasap Hüseyin'e 'bak; kızım, oğlum mühendis oldu' denilsin diye yapılamayacağını öğrenmek çok da geç olmuyor. Ana haber bültenlerine konu olan, her grizu patlamasında, ya da elimizden alınıp ona buna peşkeş çekilmeye çalışılan her yeraltı zenginliğimizde, insanın bumunun direği daha bir sızlıyor... Kendini şimdiden sorumlu hissetmeye başlıyorsun işçiye, emekçiye, alın terine, Türkiye'nin yarımına karşı. Yolum başındayken; ipin ucunu tutmak yerine, ipin başı olmak istiyorsun belki de...

Okulda aldığımız teoriye, stajda yaptığımız pratiğe bir de yüzüne gözüne bulaşmış, kömür tozunu ve gelecek kaygısını ekleyince 'maden mühendisliği' kavramı yavaş yavaş kristalleşmeye başlıyor. Bununla kalmayıp; önceleri arada bir gözümüne takılan ayna da, artık göz atmak yerine, her gün bakıp, kendimiz ve Türkiye gerçeğiyle yüzleşmek zorunda olduğumuz bir figür haline geliyor.

Genç madenciler olarak; maden mühendisliği kimliğini itinayla üstümüze giymeye çalışırken, ister istemez hep bir yanı eksik kalıyor giysin... Ta ki öğrenci, sektör iletişimini bir arada tutan kemer; Maden Mühendisleri Odasını giysin en önemli yerine o turtana dek. Kemer taktıktan sonra gerisi geliyor tabii... Önceleri 'ne olacaksın' diyen annenin gün arkadaşına, utanarak 'maden mühendisi' derken; **Odamın asladığı bilinçle**, yarınlara sahip çıkacak gençler olarak, artık gururla **'Yeraltını ben kuruyorum, yeryüzü aydınlanınsın senin için!'** diyebiliyoruz.

Aydınlık hasreti, mumları birleştirmekle dinliyor aslında... 50 yıldır yanan meşaleyi alevlendirip yarına taşımak da yüzlerce mumu bir araya getirmekte olacak bir iş. Yarının maden mühendisleri olarak; örgütlenmek ve Oda için yapılanları doğrusuyla, yanlışıyla daha birçok 50 yıla taşımak, bizden sonra gelecek olan meslektaşlara emek ve yarınlara adına sahip çıkmak, bugünün gençleri olan bizlere düşen en kutsal görev bir bakıma. 50 yıllık meşalenin 100. Yıldaki aydınlığı, tünelin sonundaki cız ışık, yarının umudu bizlerde, genç madencilerde...

HERŞEY EMEĞİ YERYÜZÜNE ÇIKARTMAK,

ALIN TERİNİ UMUDA KATMAK,

BİR MUMU DAHA ELLİ YILDIR

YANAN MEŞALEYE

KATMAKLA BAŞLAYACAK BELKİ DE...

MMO Adına Sahibi: Mehmet Torun		50. YIL ANMA-KUTLAMA KOMİSYONU		YÖNETİM ADRESİ
YÖNETİM KURULU				
Başkan:	Mehmet Torun	Nadir Avcıoğlu		Selânik Caddesi 19/6 Kızılay
İl. Başkan:	Mahmut Yılmaz	İsmet Can		06650 ANKARA
Gn. Sekreter:	Nejat Tamzok	A. Çağatay Dikmen		Tel : 0 312 425 10 80
Sayman:	Ali Önemli	Serdar Kaynak		: 0 312 418 36 57
Üyeler:	Nahit Arı	Ayla Onar		Fax : 0 312 417 52 90
	A. Çağatay Dikmen	Deniz Özbilgin		İnternet : www.maden.org.tr
	Yusuf Ziya Akgök	Tayfun Özusu		E-posta : maden@maden.org.tr

Tasarım-Mizanpaj: π 0 312 425 17 91 info@pi-kare.com

Baskı: MAAZ-TEK 0 312 229 15 02 - 03 - 04

Geçmiş ile geleceğin berrak ve heshal olduğu taze havaadisler yazan, müstakil, tarafsız (ve de aykırı yorumlu) yarım asırlık siyasi gazete

ZONGULDAKTA GRIZU FACIASI

Zonguldak (Hususi)

Gelik'teki EKi ocaklarından birinde grizu infilak etti. Reis-i Cumhur Celal Bayar, Başvekîl Adnan Menderes, İktisat Vekili ve Hey'et-i Vükelanın sair azalarının aralarında bulunduğu zevattan müteşekkül bir devlet ricali Zonguldak'ta tetkikatta bulunuyor. Gelik Bölüm Mühendisi, Ocak Mühendisi, Emniyet Mühendisi ve Emniyet Baş Nezaretçisi Jandarma nezaretinde ihzarlı olarak Vîlayet Sorgu Hakimliği'ne çıkartıldı ve ifadelerini müteakiben tevkif edilerek İncivez'deki hapis haneye sevk edildiler. Çok sayıda ölü olmasından endişe ediliyor...

Ankara'dan acil olarak hadise mahalline yetiştirilen bir Fen Heyeti'nin tathikat ve tahkikatı neticesinde tanzim ettiği raporun bir sureti hususi muhabirimiz tarafından ele geçirildi. Mezkûr raporda, facianın aşağıda iktibas edilen şekilde cereyan ettiği beyan ediliyor:

"23.1.1955 günü saat 23 raddeleğinde, Gelik Bölümü Birinci Ocak +20 Sulu Panosu'nun Kuzeybatı Tabanı'na hava veren vantilatör arızalanmıştır. Vardiya mes'ul nezaretçisi, her ne kadar, vantilatörün tamiri için bir ajüstör gönderilmesini istemiş ise de, demaraj sebebiyle mezkûr Tabanı istop ettirmemiştir. Bu yüzden, grizu terakümü kısa bir sürede patlayıcı

yüzdeye ulaşmış ve patlatıcı unsurun teşekkül etmesiyle de infilak vukua gelmiştir. (...) Infilak mahallinde bir adet parçalanmış emniyet lâmbası bulunmuştur. Bu lambanın eğri bir şekilde asılmış olması sonucunda, tel kafesin zamanla kor haline gelmesi, büyük bir ihtimalle, patlamayı meydana getirmiştir. (...) Berayı malûmat arz olunur."

Balık Vurdu Karaya

Yandaki nostaljik suretin zaman ve mekân koordinatları ile keppelenen balıkların türünü doğru tahmin eden okuyucular arasında çekilecek kuranın 5 tahlilisi, Oda yayınlarından seçecekleri bir kitapla ödüllendirilecektir.

Amerika - Kızıl Çin Harbine Doğru

Yukarıdaki manşet 26 Ocak 1955 tarihli Cumhuriyet'ten aynen alıntılandı. Manşetteki 'kızıl' nitelemesi, herkesçe bilinen somut bir gerçeğin anılmasından ziyade, ABD basınından menkûl bir karacılma ifadesi olarak kullanılmaktaydı. Soğuk Savaşın bütün başlangıç ve gelişim süreci boyunca, Cumhuriyet ABD'nin safından bir milim bile şaş-

madı. Cumhuriyet gibi bir Gazetenin, diplomatik nezaket kurallarının asgari icaplarını bile hiçe sayarak bir ülkeye resmî adıyla hitap etme fobisinden kurtulabilmesi için, Türkiye'de -30'ların başında revaçta olan millî şahsiyet sahibi dış politikaları tekrar hafızalara çağırarak kertederadikal bir dönüşümün gerçekleştirilmesi gerekecekti...

Hayâl içinde akıp geçti ömr-ü derbederim / Bakıp bakıp da o maziye şimdi ah ederim
Ne bir emel, ne ümit var; hayat bu muydu derim / Bakıp bakıp da o maziye şimdi ah ederim
(Bestesi Rakım Elkutlu'ya, güftesi Nahit Hilmi Özeren'e ait Nihavend şarkı)

Sultan I. Abdülhamit'in ferman-ı şahanesiyle 1777'de kurulan 'Mekteb-i Mühendishane-yi Bahriyye-i Hümayun' ve sonra kendisinin peşine takılan 'Benî-yi Hümayun' (1928'de 'Mühendis Mekteb-i Alisi', 1944'te de İTÜ) ilavesi, "... Asakiri Osmaniye'nin fennin ve asrın icabatına mütevakifen sevk ve idaresi için kifayetli liyakat ve adette tersane, güverte, topçu ve istihkâm zabitanı yetiştirilmesi..." amacıyla tedrisatta bulunuyordu. Lâkin, Kafkaslardan Balkanlara kadar uzanan Memalik-i Şahane arazisinde işletilen onca madeni -yine, "fennin ve asrın icabatına mütevakifen"- çekip çevirecek ehliyet, salahiyet ve dirayet sahibi bir meslek erbabı halen yetişmediğinden ve dahi, konjonktür gereği, artık alaylıların başına illa ki bir mektepli dikilmesi iktiza ettiğinden, Koca Hüseyin Paşa'nın devşirme ve yetiştirmelerinden İbrahim Ethem Efendi, irade-yi seniye mucibince Fransa'ya tahsile gönderildi.

Lise tahsilini "Institut Barbét"de Louis Pasteur'ü sollayacak kertede üstün bir başarıyla ikmal ettiği rivayet edilen İbrahim Ethem Efendi'nin diplomasını da bizzat "Sa Majesté Impériale Napoléon III ^{ème}" elinden aldığı rivayet ediliyor. Maden mühendisliği eğitimi "Ecole Supérieure des Mines de Paris" çatısı altında bütünleyen Firmin'in diploma tarihi, sicil fişinde de aynen görüldüğü gibi 1839 (eğer bu tarih ± 1 yıl prezisyonla tayin edildiyse, Paşa Hazretlerinin kendileri, 1838 devrimi esnasında devrimlerin evrensel başkenti gibi bir mekânda öğrencilikle iştigal etme gibi, her faniye nasip olamayacak bir bahtiyarlığa nail olsa gerektir).

Memlekete dönen İbrahim Ethem Efendi, 'yürü ya kulum' komutuyla beraber sırasıyla Bey, Paşa, Sefir, Nazır ve nihayet de Sadrazam oldu; Mezuniyetinin ardından Avrupa'nın muhtelif havzalarında incelemelerde bulundu. 1840-48 döneminde Sanyer, Gümüşhacıköy, Keban ve Ergani işletmelerini yönettikten sonra, 1849'da saray hizmetine alındı. 1850-1876 döneminde Sultan Abdülmecid'in Fransızca öğretmenliğini, muhtelif vilayetlerin valiliğini, Meclis-i Ayan Azalığını, Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye Azalığını, Şura-yı Devlet Azalığını, Berlin Sefiri Kibirliliğini, Hariciye Nazırlığını, Ticaret Nazırlığını ve Adliye Nazırlığını yürüttü. 1877'de Mithat Paşa'nın yerine Sadarete getirildi ve Mühr-ü Hümayun da kendisine emanet edildi. İlk Meclis-i Mebusan kendisinin döneminde açıldı; bu yüzden Abdülhamid-i Sanî ile arası açılmış olsa gerek ki, 1878'de Sadarettten azledildi. 1878'den sonra da Viyana Sefiri Kibirliliği ile Dahiliye Nazırlığını deruhte etti.

Paşa Hazretlerinin metrik sistemin Memalik-i Şahane'de de benimsenmesi için azim gayret sarf ettiği ve "jeoloji" kelimesini ilk olarak kendisinin telaffuz ettiği rivayet ediliyor; 1893'te vefat eden Paşa Hazretlerinin defin mahallii hakkında iki ayrı görüş var; kimilerine göre Feriköy mezarlığında, kimileri göreyse Üsküdar Meydanı'ndaki (Beşiktaş İskelesinin hemen karşısındaki) Mihrimah Sultan Külliyesinin türbelerinden birinde medfun bulunuyor.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÜYE ARŞİV KARTI

GİRİŞ BİLDİRGESİ

Adı ve Soyadı

: Sadrazam İbrahim Ethem Paşa

Bitirdiği Lise

: Enderun-u Hümayun / Institut Barbét

Bitirdiği Fakülte ve Yılı

: Ecole Supérieure des Mines de Paris

Öğrenim Derecesi

: Maden Mühendisi

NÜFUS CÜZDANI

Baba Adı

: Kaptan-ı Derya Koca Hüseyin Paşa'nın Evlad-ı Manevîyesi Eftadından

Ana Adı

: Mevhalâ Hanım

Doğum Tarihi

: 1818

Dini

: İslam

İli / İlçesi

: İzmir / Sabız Adası